PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 57 (2676) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr.

TRST, nedelja 7. marca 1954

Cena 25 lir

ISTE SILE, KI SO KRATILE PROLETARIATU NJEGOVE PRAVICE, SO ODREKALE TUDI ŽENI NJENE. TA MEDSEBOJNA VZPOREDNOST IN PREPLETENOST PA JE DAJALA IN DAJE OSMEMU MARCU NJEGOV GLOBOK REVOLUCIONARNI SMISEL.

OB PRAZNIKU ŽENA

Te dni praznujejo žene po vsem svetu 8. marec, dan naprednih žena. Praznujemo ga tudi žene našega področja v znamenju borbe za mir, mednarodno sodelovanje, proti šovinizmu, za demokratično rešitev tržaškega vprašanja, za mirno sožitje med tukaj živečim prebivalstvom ter za dosego vseh onih ciljev, za katerih uresničitev so dale življenje naše najboljše žene.

Kot je za milijone naprednih žena postalo že tradicionalno praznovanje 8. marca kot dneva, ki nas spominja na borbo in žrtve naprednih žena vsega sveta, tako pomeni ta dan tudi za nas tržaške žene dogodek, ki ga praznujemo vedno na ta način, da še okrepimo svojo borbo za rešitev vprašanj, od katerih je odvisno izboljšanje življenjskih pogojev vsega prebivalstva.

Uspehi, ki so jih v zadnjem času dosegle naprednе žene vsega sveta na vseh področjih javnega življenja, nas lahko navdajajo z veseljem in ponosom, saj kažejo, da se fronta demokratičnih žena širi ter da se v njej vse bolj utrjuje misel borbe za enotnost in za rešitev neštetih socialnih in gospodarskih problemov.

Pri nas je trenutno stanje nekoliko drugačno. Politiki kominformistov in iredentistov je uspelo pasivizirati vse zdrave sile, ki so zaradi neuspehov na sindikalnem področju ter zaradi vedno bolj zaostrene ofenzive italijanskega imperializma izgubile zanjanje v svoje sile, v svojo sposobnost. Toda tudi to je le trenutno stanje. Že se namreč prebujajo tudi delavske množice, ki zahtevajo čimbolj odločno borbo proti italijanskemu imperializmu, ki zahtevajo neodvisnost Trsta od italijanskega gospodarstva — že se prebujajo tudi demokratične žene, ki zahtevajo rešitev neštetih perečih problemov, ki zahtevajo zase in za svoje otroke boljšo in srečnejšo bodočnost in ki postavljajo zahtevo po skupni borbi vseh naprednih sil, proti sedanji razcepljenosti, za ostvaritev enotne fronte vsega demokratičnega prebivalstva, ki bo lahko edina preprečila še nadaljnje vključevanje tržaškega gospodarstva v italijansko, ki je povzročilo sedanjo hudo gospodarsko in socialno krizo.

To krizo občutijo najbolj žene; zato je njih spontana reakcija proti večanju števila brezposelnih delavcev, proti vojnim izseljevanja v Avstralijo, proti pomanjkanju dela v tržaških tovarnah in ladjedelnicah, proti vedno večji krizi v trgovini, industriji in prometu upravičena in razumljiva. Žene nočejo živeti še dalje v sedanji negotovosti ter v bojazni, da ostanejo njih možje jutri brez dela. Skrb, da bo prihodnost njih otrok in mož še bolj ogrožena jih sili v borbo proti večanju sedanje krize, proti politiki, ki hoče privesti Trst pod Italijo.

Tržaške žene vemo, da bi lahko tržaško gospodarstvo ob pravilni gospodarski politiki zaživelo ter nudilo možnost zaposlitve vsemu tržaškemu delavstvu. Izboljšanje gospodarstva bi pomenilo zato izboljšanje položaja tržaškega delavstva — bi pomenilo delo za vse tisoče in tisoče brezposelnih mladincev, ki čakajo danes zaman na primerno zaposlitev in ki jih z lepimi obljubami silijo v emigracijo v tujino.

Tržaške žene vemo, da bomo lahko uspešno pomagale delavskemu razredu v borbi za rešitev vseh naštetih problemov ter da bomo lahko v tej borbi dosegle trajne uspehe, le če bomo sodelovale z vsemi naprednimi ženami, ki se borijo danes v svetu za mir in mirno sožitje med narodi. Boriti se moramo zato za resnično enakopravnost, proti vsem pojavom šovinizma, za pravično rešitev tržaškega vprašanja, kajti to je edina pot, ki nam lahko zagotovi mir in ki lahko prepreči italijanskemu imperializmu uresničitev njegovih naklepov v škodo vsega tržaškega prebivalstva.

N. L.

NASER NAPOVEDUJE VAŽNE SPREMEMBE V EGIPTU:

Nove volitve in ustavna reforma ter ukinitev revolucijskega sveta

Amnestija za politične obsojence - Bivši ministrski predsednik Ali Maher pripravlja novo ustavo - Ženske bodo dobile volilno pravico - Pripravljenost za pogajanja o Suezu

KAIRO, 6. — Po včerajšnjem sestanku voditeljev revolucije in političnih osebnosti, ki je bil na domu bivšega ministrskega predsednika Ali Maherja, se je sestal revolucijski svet. Po seji, ki je trajala pozno v noč, je predsednik sveta polkovnik Naser izročil tisku izjavo, ki potrjuje prejšnje izjave Ali Maherja. Poročilo pravi: «Revolucijski svet je sklenil podvzeti nujne ukrepe za izvolitev poslancev za ustavodajno skupščino. Zaradi tega sta potrebni dve nalogi: 1. odobriti načrt ustave; 2. prevzeti oblast parlamenta do izvolitve narodne skupščine.

Zato da zagotovi svobodo pri prihodnjih volitvah, je svet sklenil odpraviti obsedno stanje še pred volitvami. Ukinja se cenzura tiska razen nad vestmi o narodni obrambi.»

V zvezi s tem poročilom je nato Naser podal tisku sledeča pojasnila: ustavodajna skupščina se bo sestala najpozneje 23. julija Revolucijski svet bo izročil svojo oblast novi skupščini, takoj ko bo ta sestavljena. Oblast predsednika republike in predsednika ministrskega sveta bo določena na skupnem sestanku revolucijskega sveta in vlade, ki bo v ponedeljek. O usodi revolucijskega sodišča bodo odločali v soboto. Organiziranje strank bo določeno po novi ustavi. Pred odobritvijo nove ustave v ustavodajni skupščini ne bo dovoljena nobena stranka. V ustavodajni skupščini bo 250 članov.

Danes pa je Naser napovedal amnestijo za politične obsojence. Pojasnil je: «Zaporniki, ki čakajo na razpravo, bodo izpuščeni po naglem pregledu njihovih primerov. Vse razsodbe, ki jih je izreklo revolucijsko sodišče, bodo revidirane. Nobena nova zadeva ne bo predložena temu sodišču, ki bo končalo svojo nalogo z razsodbo proti ženi bivšega ministrskega predsednika Nahasa.»

List «Al Misri» napoveduje medtem, da bodo v kratkem izpustili voditelja združenja «Muslimanski bratje» Hasana El Hodeibi, ki je bil aretiran januarja skupno z glavnimi predstavniki tega združenja, ter polkovnika Mehanno, ki je bil regent leta 1952.

Danes zjutraj so tudi sporočili, da je bil pomiloščen bivši ministrski predsednik Abdel Hadi, ki je bil obsojen na smrt 1. oktobra 1953 in mu je bila nato kazen spremenjena v dosmrtno ječo. Bivši finančni minister Serag El Din, ki je bil obsojen na 15 let, je bil prepeljan v privatno kliniko, kjer se zdravi. Tudi nekatere druge politične obsojence so prepeljali iz zapora v bolnišnico.

List «Al Kahira» pa javlja, da je ministrski predsednik Naser sklenil, da bo po prehodni dobi podal ostavko na vse položaje v vojski, zato da se lahko udeleži volilne kampanje in da lahko kandidira. List dodaja, da bodo tudi drugi častniki člani revolucijskega sveta napravili isto.

Predsednik parlamentarnega sveta in bivši ministrski predsednik Ali Maher, ki ima nalogo pripraviti novo ustano, je na vprašanje, kako tolmači nenadni sklep o ustanovitvi ustavodajne skupščine, izjavil, da za sedaj rajši ne odgovori na to vprašanje, ker gre za kočljivo zadevo in jo namerava opisati v svojih spominih.

O glavnih potezah načrta ustave pa je Maher izjavil: «Predvsem bo morala ustava zagotoviti, da ne bo mogoč povratek diktatur, ki naj bi bile zakrinkane z navidezno demokratičnimi režimi. «Nočem obsojati oseb, je dejal Maher, toda ne morem si kaj, da ne bi obsodil Vafda, ki je prvotno nastal kot delegacija za pogajanja z Angleži in ki se je nato spremenil v politično stranko s tako notranjo organizacijo, da je Nahasu omogočila, da je bil popoln gospodar v stranki in v vsem egiptovskem političnem življenju. To je bilo mogoče, ker so manjkala jamstva, ki jih predvideva nova ustava, kakor na pr. pravni organ, ki bo odločal namesto parlamenta o veljavnosti izvolitev ter bo kaznoval in ne nagrajeval, kakor se je dogajalo prej, funkcionarje, ki bodo krivi nezakonitih vmešavanj. Predsedniki zbornic ne bodo smeli pripadati političnim strankam in bodo morali biti izbrani med neodvisnimi osebnostmi. Razen tega ne bodo mogli zavzemati drugih položajev ves čas trajanja zakonodaje, t. j. štiri leta. Ustava predvideva tudi popolno upravno provincijsko in občinsko decentralizacijo in določbo, na podlagi katere bo pristojnost ministrov imela značaj splošne politike brez vmešavanja v delovanje uprave. Vsakemu ministru bosta pomagala dva namestnika. Eden bo pristojen za upravne zadeve, drugi pa bo proučeval pritožbe proti morebitnim zlorabam.

Glede političnih strank pa je Maher dejal: «Slo bo za skupino ljudi, zbrane okrog programa in ne za združitev osebnih interesov. Tisti, ki iz kakršnega koli vzroka ne bodo nudili jamstva poštenosti, ne bodo mogli kandidirati pri volitvah. Ženske bodo imele volilno pravico, ki jo bodo lahko izvajale že pri volitvah v ustavodajno skupščino, ki bodo junija.»

Predsednik Nagib je na svoji današnji tiskovni konferenci izjavil, da je bila njegova ostavka «majhen nesporazum» o nekem določenem vprašanju, ni pa hotel povedati, o katerem vprašanju. Dodal je, da so častniki revolucijskega sveta rajši pozabili na spor, zato da se ohrani enotnost države spričo angleške nevarnosti, ki je tako blizu. Dejal je, da bo zastavil vse sile, da se prenehа angleška okupacija ob Sueškem prekopu, in da Egipt dobi parlamentarni režim, ki je bil danes napovedan.

Glede umika britanskih čet iz Egipta je Nagib izjavil: «Če bo Velika Britanija dala pobudo za obnovitev pogajanj o evakuaciji področja Sueškega prekopa, ne bi imel za potrebno čakati na sestavo ustavodajne skupščine za obnovitev teh pogajanj.

V zvezi z včerajšnjo izjavo neke egiptovske osebnosti o možnosti obnovitve pogajanj z Veliko Britanijo je predstavnik britanskega zunanjega ministrstva dejal, da so v Londonu to izjavo sprejeli z velikim zanimanjem. Ni pa hotel izjaviti, ali bo Velika Britanija dala pobudo za pogajanja.

Maršal Tito o politiki Sovjetske zveze makartizmu in evropski skupnosti

Predsednikov razgovor s 30 ameriškimi novinarji v Zagrebu - Zunanjepolitični odbor zveznega sveta soglasno sprejel predlog zakona o dopolnilnem ankarskem sporazumu

ZAGREB, 6. — Sinoči je prispela v Zagreb skupina 30 ameriških novinarjev, ki potujejo po Evropi. Na železniški postaji so jih pozdravili zastopniki urada za informacije LR Hrvatske in zastopniki hrvatskih novinarjev. Predstavniki ameriškega tiska in radia se bodo mudili v Zagrebu en dan in bodo jutri nadaljevali pot v Beograd, Atene, Carigrad in državee Srednjega vzhoda Ob svojem povratku v ZDA se bodo zadržali v Parizu in Londonu.

Ameriške novinarje je danes dopoldne ob 10. uri sprejel v Zagrebu predsednik republike maršal Tito. V enournem razgovoru je maršal Tito odgovarjal na razna vprašanja iz področja notranje in zunanje politike, ki so mu jih novinarji postavljali.

Zaradi običaja, da izjave najprej objavi tisti, kateremu so bile dane, v Beogradu danes še niso objavili vsebine razgovora maršala Tita z ameriškimi novinarji. Doslej je o njih objavila krajše poročilo samo agencija «United Press», iz katerega posnemamo nekaj stavkov.

V razgovoru z novinarji je predsednik republike izjavil, da lahko pojav maccarthyzma resno škoduje ugledu ZDA v tujini. Maršal Tito ni hotel dati osebnih komentarjev o MacCarthyju, pač pa je kritiziral sistem, ki je splošno znan pod imenom maccarthyzem.

Nadalje je maršal Tito dejal, da ne kaže, da bi bila berlinska konferenca pokazala bistvene spremembe v sovjetski politiki, čeprav je mogoče pričakovati še kakšno spremembo v njeni obliki. Nadalje je dejal, da so sovjetske satelitske države od leta 1948 večkrat poskušale rešiti se moskovskega nadzorstva, da pa je Kremelj vedno znal te poskuse zatreti. Iz satelitskih držav je po letu 1948 pribežalo v Jugoslavijo skoraj 100 tisoč beguncev, ki so večinoma ostali v državi in dobili zaposlitev.

O evropski obrambni skupnosti je maršal Tito izjavil, da se ji Jugoslavija ne namerava pridružiti, da bo pa vzdrževala z njo stike s posredovanjem Grčije in Turčije, zaveznicama Jugoslavije, ki sta tudi članici atlantskega pakta. Ni pa pričakovati nobenega neposrednega sodelovanja.

* * *

BEOGRAD, 6. — Jutri dopoldne se bo ob 10. uri sestal svet narodov jugoslovanske zvezne ljudske skupščine in razpravljal o predlogu zveznega družbenega načrta in zakona o spremembi nekaterih členov ustavnega zakona.

Danes je imel sejo zunanjepolitični odbor zveznega sveta, ki je sprejel svoj poslovnik. Zatem je razpravljal o predlogu zakona o ratifikaciji dopolnilnega sporazuma k pogodbi o prijateljstvu in sodelovanju med Jugoslavijo, Turčijo in Grčijo. Ker je predsednik odbora Vlado Popovič še vedno v ZDA, je vodil sejo podpredsednik Karlo Mrazović.

Poverjenik zveznega izvršnega sveta državni svetnik Josip Djerdja je obrazložil predlog ratifikacije dopolnilnega sporazuma. Poudaril je, da predstavlja ta predlog izvršitev ankarskega sporazuma. Ta sporazum, je rekel Josip Djerdja, predstavlja širok okvir za trajno sodelovanje na vseh področjih med tremi državami. Sklenjeno je bilo, da se vzpostavi stalen organ, ki bo zagotovil trajno sodelovanje med državami podpisnicami ankarskega sporazuma. To je tajništvo trojnega sporazuma, ki bo imelo pristojnost na vseh področjih vojaškega, političnega, gospodarskega in kulturnega sodelovanja. Djerdja je nadalje rekel, da je predvideno, da bo tajništvo zasedalo v vseh prestolnicah, v kateri bi bila v bližnji bodočnosti konferenca ministrov zunanjih zadev, ker bi imelo za glavno nalogo pripravljanje teh konferenc.

Odbor za zunanje zadeve zveznega sveta je soglasno sprejel predlog zakona o dopolnilnem sporazumu, ki bo predložen v ratifikacijo zveznemu svetu ljudske skupščine.

Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popovič je priredil sinoči sprejem za diplomatski zbor, akreditiran v jugoslovanski prestolnici. Udeležili so se ga vsi šefi diplomatskih zastopstev z dekanom diplomatskega zbora, francoskim veleposlanikom Philipom Baudetom na čelov. Z jugoslovanske strani so se udeležili sprejema poleg gostitelja tudi predsednik zvezne ljudske skupščine Moša Pijade s podpredsednikom Vladimirom Simičem, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanovič, predsednik gospodarskega odbora zveznega sveta Miletnije Popovič, glavni tajnik predsednika republike dr. Jože Vilfan, namestnik načelnika generalštaba general Ljubo Vučkovič, podtajnika državnega tajništva za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler in Veljko Mičunović in drugi.

Na Savi in Donavi nadaljujejo enote JLA z razbijanjem ledu

BEOGRAD, 6. — Tudi danes so močne eksplozije z Donave odmevale po beograjskih ulicah. Enote JLA so nadaljevale z razbijanjem ledenih plošč na Savi in Donavi, kjer je odstranjena vsaka nevarnost morebitnih poplav.

Glavna borba se sedaj vodi pri Djerdapu, kjer vojaki v sporazumu z romunskimi oblasti vsak dan od 8 do 16. ure razbijajo led v Velikem in Malem Kazanu. Vojaki noč in dan pazijo, da se ne bi nabrale ledene plošče, ki jih nosi Donava, pred ustjem v Djerdap. Doslej je led očiščen v dolžini 14 km vse tja do romunske meje.

Gornji Milanovac je že pet dni odrezan od Negotina. Od Golubovca se ledene plošče še niso premaknile. Prebivalci obalnih vasi so v stalni pripravljenosti pred poplavami, ker je Donava v teku današnjega dne narastla za 80 cm.

Tudi na Veliki Moravi je v glavnem odstranjena nevarnost ledenih plošč. Grozi pa nevarnost poplav. Vzdolž reke je ljudstvo v stalni pripravljenosti. V okolici Leskovca enote JLA skupno z miličniki in skupinami meščanov vodijo odločno borbo z besnečo Južno Moravo in Jablanico. S pravočasno in energično intervencijo vojakov in meščanov je bila odstranjena na mnogih krajih nevarnost pred poplavami in rešen most na Južni Moravi.

ATENE, 6. — Načelnik generalštaba JLA generalni polkovnik Peko Dapčevič je obiskal danes v spremstvu jugoslovanskega vojaškega atašeja v Grčiji Vojvodiča načelnika grškega generalštaba generala Kitrilakisa. Danes popoldne je pa jugoslovanski vojaški ataše Vojvodič priredil svečano kosilo v čast Peka Dapčeviča, ki so se ga udeležile razen jugoslovanskega veleposlanika Jovanoviča in načelnika grškega generalštaba Kitrilakisa še razne druge visoke osebnosti.

STEVENSON OČITA EISENHOWERJU da je le medlo kritiziral MacCarthyja

Dodal je, da je predsednik prepričan, da je makartizem najboljša formula za politični uspeh republikancev - Tudi poluradno glasilo ameriških oboroženih sil poziva predsednika naj odločneje brani vojsko

WASHINGTON, 6. — List «Army-Navy-Air Force Journal», ki je ugledno, čeprav ne uradno glasilo ameriških oboroženih sil, poziva danes predsednika Eisenhowerja, naj brani člane oboroženih sil «pred zlorabo in pred žaltivami» MacCarthyjevega senatnega praiskovalnega pododbora.

List pravi, da je Eisenhowerjeva izjava v zvezi s sporom med MacCarthyjem in tajnikom za vojsko Stevensom premalo odločna, ter dodaja, da je čas, da se uveljavi izjava, ki jo je svoj čas dal Eisenhower, da vojaški voditelji ne smejo postati «plen strankarske politike».

Medtem je tajnik za vojsko Stevens nocoj zanikal govorice, da namerava zaradi svojega spora z MacCarthyjem odstopiti. V zvezi s tem sporom pa je odstopil Stevensov sodelavec John F. Kane, ki v svojem pismu obrazložuje takole svoj sklep: «Vojska ne bi smela nikoli niti posredno biti podvržena kakršnim koli političnim pritiskom.»

Bela hiša pa javlja, da bo 1. maja odstopil tudi podtajnik za obrambo Roger Kyes, in dodaja, da ta ostavka nima nič opraviti s sporom med Stevensom in MacCarthyjem.

Voditelj demokratične stranke Adlai Stevenson je danes govoril na neki konferenci demokratične stranke. Izjavil je, da republikanska stranka, ki je razdeljena na dva tabora, od katerih je eden naklonjen MacCarthyju, drugi pa Eisenhowerju, vodi kampanjo žaltiev in prevare proti demokratični opoziciji, zato da ostane na oblasti.

Stevenson je dodal, da je predsednik Eisenhower naperil proti MacCarthyju zelo medlo kritiko, ker je bil prepričan, da je maccarthyzem najboljša formula za politični uspeh republikanske stranke.

«Glavni smoter senatorja MacCarthyja in njegovih pristašev, je nadaljeval Stevenson, ni samo ustrahovati in pripraviti do molka vse neodvisne ustanove in svobodno mnenje naše družbe, pač pa tudi polastiti se enega najvažnejših instrumentov našega političnega življenja: republikanske stranke. Končni rezultat bi bil v kratkem trd in usoden totalitarizem. Če bi Eisenhowerjeva uprava rajši branila samo sebe in državo, ki ji mora vladati, bi imela hvaležno in popolno podporo vsega ljudstva, izvzemši piščo manjšino. Toda čeprav je zadeva jasna in je ta podpora nedvomljiva, se zdi, da je uprava brez moči. Cemu? Ker je stranka, ki je sestavila vlado, obupno, strašno in usodno razdeljena v notranjosti.»

Stevenson je nato izjavil, da se v državi širi «premišljena kampanja prevare», in je nato kritiziral newjorškega guvernerja Deweya in druge Eisenhowerjeve svetovalce, ki sodelujejo pri tej kampanji.

Položaj v Indokini

HANOJ, 6. — Francosko vrhovno poveljstvo javlja, da so Hočiminhove čete imele v januarju na področju ustja Rdeče reke izredno velike izgube. Mrtvih je bilo 2.250 vojakov, ujetih pa 2.756. Zajeta je bila tudi velika količina materiala.

Francoske vojaške oblasti javljajo tudi, da so danes zavzele pristanišče Song Cau v Južni Indokini. Mesto, ki je ob anamski obali 65 kilometrov severno od mostišča, ki so ga francoske čete nedavno upostavile, šteje 30.000 prebivalcev in je bilo pod nadzorstvom Hočiminhovih čet že sedem let.

V političnih krogih v Saigonu pa danes živahno razpravljajo o zahtevi nacionalistične koalicije, naj cesar Bao Dai odpravi svoj osebni režim v korist predstavniške vlade še pred začetkom ženevske konference. Predvidevajo, da bo cesar na te zahteve odgovoril v ponedeljek.

V upravni prestolnici Laosa pa je tudi prišlo do krize: večina poslancev je zahtevala, naj vlada obrazloži svojo splošno politiko. Seja skupščine je bila odložena na ponedeljek in ministrski predsednik Souvanna Phouma je sklical posebno sejo vlade.

Kamboški kralj pa je v razgovoru z nekim novinarjem izjavil, da so francosko-kamboški odnosi sedaj zopet normalni, in je dodal, da «je bilo med obema državama vzpostavljeno zaupanje zaradi zadovoljivih rezultatov pri zadnjih pogajanjih, ki so potekala v ozračju velikega razumevanja». Izjavil je tudi, da je naklonjen ženevski konferenci, zato da bi prišlo do konca vojne v Indokini.

O francosko-kamboških pogajanjih, ki se bodo začela proti koncu meseca v Parizu, je kralj izjavil, da je optimist in je dodal, da je bilo mnogo vprašanj že rešenih in da glede drugih verjetno ne bo posebnih političnih težav.

Aretacije na Portoricu

SAN JUAN, 6. — Ko se je danes zjutraj skupina policijskih agentov približala sedežu portoriške nacionalistične stranke v San Juanu, da bi aretirala 38 predstavnikov stranke (ki jih obtožujejo, da so kršili zakon proti prevratnemu delovanju), so skupine ljudi, ki so se zabarikadirale v poslopju, začele nanje streljati. Po dveurnem streljanju je policija, ki je metala tudi solzilne bombe, prisilila skupino, da se je vdala. Med streljanjem ni bil nihče ranjen.

Med aretiranimi so nacionalistični voditelj Pedro Albizu Campos, njegov tajnik Doris Torresola in nekateri voditelji stranke, ki so se oktobra 1950 udeležili upora na otoku, po katerem je bilo aretiranih 575 oseb (vštevši Albizu in Torresola). Aretiran je bil tudi protestantski pastor in advokat Juan Fernandez Valle ter pet žensk.

Vse aretirane so odpeljali v državno ječo v Rio Piedras, ki je oddaljena kakih 10 kilometrov od San Juana. Ječo so močno zastražili od zunaj in od znotraj. V drugih enajstih krajih Portorica so tudi aretirali več nacionalistov.

Albizu Campos je bil obsojen na 8 let zapora zaradi sodelovanja pri uporu leta 1950, toda septembra lanskega leta je bil pomiloščen in izpuščen. Portoriške oblasti bodo sedaj zahtevale preklic te pomilostitve.

V New Yorku je policija dodelila bivšemu predsedniku Trumanu, ki je trenutno v tem mestu, spremstvo 14 policijskih agentov, zato da bi preprečili morebitne atentate nanj. Truman je odklonil spremstvo, toda trije policijski agenti so ga kljub temu spremljali na njegovem jutranjem sprehodu, medtem ko drugih 11 nadzoruje hotel Waldof-Astoria, kjer stanuje Truman.

Aretacije v Maroku zaradi atentata na sultana

MARAKEŠ, 6. — Po včerajšnjem atentatu na marokega sultana v marakeški mošeji je policija zaprla približno sto oseb, ki so bile v mošeji in ki se niso mogle takoj legitimirati. Aretiran je bil tudi neki bivši pomožni policaj, pri katerem so baje našli dve bombi. Drugo bombo, ki ni eksplodirala, so našli izven mošeje, kjer jo je verjetno odvrgel kak sokrivec.

O možu, ki so ga po atentatu ubili, pojasnjujejo, da je padel pod streli policije, ko je poskušal bežati; še prej pa da je odvrgel dve bombi. To se je zgodilo, ko je policija blokirala izhode iz mošeje in začela legitimirati vse, ki so bili v notranjosti. Bil je to Ahmed Ben Ali Ben Mohamed, 25-letni mehanik.

Obenem je policija nadaljevala preiskavo po vsem mestu, da bi našla verjetne sokrivce atentatorja, o katerem sodijo, da je pripadal kakšni teroristični organizaciji. Policija pa še vedno noče izreči jasne sodbe, ali je bil ubiti mehanik res atentator ali ne.

Zvečer je francoska policija sporočila, da je bilo aretiranih še šest Marokancev, med njimi tudi neki sultanov služabnik. Vseh šest, ki jih dolžijo sokrivde pri atentatu, so danes dolgo zaslševali. Enega med njimi je baje odkril policijski pes, ki so mu dali povohati neeksplodirana bombo, zavito v žepni robec, ki je ležala na tleh v mošeji.

Po drugi verziji domnevni atentator Ben Mohamed ni bil ubit na begu, temveč so ga prijeli vojaki, ki so stražili dohode k mošeji. Ker se je zdel sumljiv, ga je marakeški paša El Glaui s svojimi osebnimi stražarji zvlekel na dvorišče, kjer so ga ustrelili; pri tem je tudi paša izstrelil več nabojev.

PARIZ, 6. — Državni tajnik za francosko mornarico je sporočil, da pomorski strokovnjaki pripravljajo novo podmornico, ki se bo lahko potopila v globino 11.000 metrov, t. j. trikrat tolikšna globina, kakršno je pretekli mesec dosegla podmornica FNRS.

Organizacijski sekretar KPF razrešen svojih dolžnosti

Na zasedanju CK francoske kominformovske stranke je Duclos ostro napadel organizacijskega sekretarja Avgusta Lecoeurja - Zagonetna smrt kominformovskega poslanca Camphina

PARIZ, 6. — Današnja številka glasila kominformovske stranke Francije, «Humanité», objavlja govor Jacquesa Duclosa na včerajšnji seji centralnega komiteja KPF; v govoru je Ducles ostro napadel dosedanjega organizacijskega sekretarja partije Lecoeurja, ki je bil nato razrešen svoje dolžnosti. Auguste Lecoeur je veljal doslej za osebnega varovanca nominalnega glavnega tajnika KPF Thoreza; skupno z Duclosom in Fajonom je bil član tajništva, najvišjega organa KPF.

Lecoeur je bil razrešen 14 mesecev po izključitvi starega revolucionarja Martyja. Od nekdanjega kvadrumvirata, ki je nekoč vodil KPF, je zdaj ostal praktično samo še Duclos, ker je Thores bolan. Pri mnogih je veljal Lecoeur za najbolj verjetnega Thorezovega naslednika; vendar je bilo v zadnjem času opaziti, da z njim nekaj ni v redu. Tako na primer ni bil februarja načelnik pokrajinskem kongresu KPF za področje Pas de Calais, ki ga zastopa v parlamentu, in ga tudi niso opazili na nedavni komemoraciji ob obletnici Stalinove smrti. Po mnogih znakih je mogoče soditi, da gredo nasprotja dalje od spora med Lecoeurjem in Duclosom in da se v ozadju skriva spopad dveh mnenj o politični vlogi KPF.

Duclos je obdolžil Lecoeurja, da se je hotel poslastiti oblasti v partiji in da jo je hotel spremeniti v «silo, ki bi podpirala nekatere politične formacije buržoazije», pri čemer bi «izgubila svoj razredni značaj in svojo politično neodvisnost». S svojo «pustolovsko politiko» in s svojimi «oportunističnimi pojmovanji» je hotel Lecoeur, je dejal Duclos spremeniti organizacijski biro, ki ga je vodil, v vodilni organ KPF. Pri tem je Duclos zlasti poudarjal, da se je odstavljeni organizacijski sekretar pregrešil proti načelu «kolektivnega vodstva», ki je zdaj modna parola v ZSSR in raznih kominformovskih državah in partijah. Seveda je Lecoeur kriv tudi tega, da ni hotel podati pravilne avtokritike.

V pariških političnih krogih sodijo, da je med Thorezovo odsotnostjo Lecoeur poskušal izpodriniti Duclosa v vodstvu stranke. Včerajšnji protinapad pa kaže, da se čuti Duclos še dovolj krepko v sedlu in da je tudi trdno odločen, da obdrži svoje pozicije.

Medtem je francoska policija začela s preiskavo o smrti francoskega kominformovskega poslanca Renéja Camphina, ki so ga našli v njegovem stanovanju zastrupljenega s plinom. Camphina je našel neki drugi kominformovski poslanec, ki je bil prišel po njega, da bi skupno odšla na sejo CK. Ugotovili so da je bila plinska zaklopka odprta, poleg nje pa sta ležali dve ugasnjeni vžigalici. Po mnenju policije gre za nesrečo, zaradi političnе vloge umrlega in zaradi raznih drugih okoliščin političnega značaja pa je vendarle uvedla preiskavo.

Camphin je bil znan kot zaupnik Lecoeurja. Med vojno je imel vidno vlogo v organizaciji podtalnega odporniškega gibanja in je tesno sodeloval s Charlesom Tillonom, ki je bil skupno z Martyjem izključen iz KP Francije.

Tajna zaloga orožja odkrita v New Yorku

NEW YORK, 6. — Preiskava, ki so jo uvedli v zvezi z odkritjem velike zaloge orožja in streliva ameriške izdelave v New Yorku, je ugotovila, da sta to zalogo pripravila dva Kubanca. Aretirali so 6 moških in eno žensko. Dva Kubanca, ki sta pripravila zalogo orožja, in sicer Roberto Acevedo in Mario Gruz, sta že uspela poslati tri pošiljke nekemu gibanju, ki je pripravljalo upor proti generalu Batisti.

Kakor je znano, je bil v decembru bivši predsednik kubanske republike Socarras, ki živi v izgnanstvu v ZDA, aretiran zaradi kontrabanda z orožjem med ZDA in Kubo. Skupno z njim je bil aretiran bivši kubanski notranji minister Segundo Curti. Oba sta bila izpuščena na začasno svobodo proti plačilu kavcije in v pričakovanju procesa.

Policija je sporočila, da je zaloga orožja, ki so jo odkrili včeraj, vsebovala 50 protitankovskih topov, 1.000 ročnih bomb, 40 možnarjev, 3 zaboje izstrelkov za strojnice, 24 zabojev protitankovskih izstrelkov in 25 pušk.

Protesti v Tuniziji proti francoskim reformam

TUNIZ, 6. — V nekaterih tuniških mestih so danes izvedli zaporo trgovin v znak protesta proti francoskemu osnutku reform, ki ga je odobril bej. V skoraj vseh večjih mestih pa je bila protestna zapora že včeraj. V Bizerti so bile danes vse trgovine zaprte.

Italijanska vladajoča družba na zatožni klopi v Rimu

Pričevanje Anne Marie Moneta Caglio na procesu zaradi primera Vilme Montesi - Priča govori o tihotapstvu z mamili, kvartanju za milijone, orgijah in zanimivih okoliščinah po smrti Montesijeve

RIM, 6. V nadaljevanju procesa proti novinarju Silvanu Mutu, ki se pa v resnici vse bolj spreminja v moralni proces proti italijanski vladajoči družbi, je danes pričala Anna Maria Moneta Caglio, ena izmed glavnih prič obrambe. V svojem pričevanju je Anna Maria obtožila grofa Montagno in Piera Piccionija, sina sedanjega italijanskega zunanjega ministra in demokristjanskega prvaka, udeležbe pri smrti Vilme Montesi.

Caglio je izpovedala, da je začela že aprila 1953 sumiti, da Montagna in Piccioni nista brez zvez z dogodkom. Prav v dneh, ko je Montesijeva izgubila življenje, je Montagna poslal Caglievo iz Rima v Milan, on pa se je odpeljal s Piccionijem «na lov» v svoje letovišče Capocotto. Sumi so se ji pomnožili v oktobru 1953, ko je videla fotografijo Vilme Montesi v reviji «Attualità» in ko se ji je zdelo, da bi lahko v njej spoznala žensko, za katero je nekoč odkrila, da jo Montagna tajno prevaža v svojem avtomobilu iz svoje hiše domov.

Povedala je tudi, da je Montagna 29. aprila lani, niti tri tedne po smrti Vilme Montesi, odšel v Viminal, da bi govoril s policijskim poveljnikom. Caglieva se je vozila v njegovem avtomobilu in v njem dobro uro čakala pred palačo notranjega ministrstva. Pred Viminalom je Montagno čakal Piero Piccioni, s katerim sta skupno odšla k policijskemu poveljniku. Pri povratku je Anna Maria omenila, da «bi bilo pravično, ko bi se mladenič (Piero Piccioni) pokoril, če je kriv». Montagna ji je ves razburjen odgovoril, da mora (Caglieva) «menjati zrak, ker ve preveč stvari». Poslali so jo v Milano s priporočilom takratnega ministra za pošte Spatara za sprejem k televiziji. Vendar ni bila sprejeta, ker so se poskušnje zelo slabo končale. Zato ji je Montagna dovolil, da sme prihajati v Rim vsakega 22. v mesecu, ker sta se na ta dan prvič srečala. Sicer pa ji je Montagna plačeval pol milijona lir mesečno.

O virih, od koder je Montagna dobival denar, pa je Anna Maria dejala, da je bilo to predvsem tihotapstvo z mamili, ki pa je začelo dobro uspevati šele septembra 1953 (o tem je še povedala, da je z nekega skupnega izleta v Pompeje Montagna, ki je imel takrat «mnoge čudne trgovske telefonske razgovore», ki jih je takoj prekinil, ko je stopil kdo v sobo, in mnogo občeval s pristaniškim kapitanom v Genovi, poslal Pieru Piccioniju razglednico z napisom «Konec septembra vse dobro»). Ob tem času je Montagna poravnal vse svoje ogromne dolgove, kupil palačo in razmetaval denar na veliko. Se nekoliko tednov poprej pa je poslal Caglievo k glavnemu državnemu pravdniku Siguraniju po nasvet, ali je mogoče kaj ukreniti v neki njeni osebni zadevi, iz katere bi bilo morda mogoče iztožiti nekaj milijonov, ki bi jih potreboval Montagna da bi plačal obresti (!) za dolgove.

Drugič je bila Caglieva pri Siguraniju v oktobru, ko je prečitala Mutov članek v «Attualità». Po nasvetu svoje hišne gospodinje je izrazila Siguraniju svoje dvome glede Montagne, zlasti glede njegovih «umazanih poslov». Vrhovni državni pravdnik ji je svetoval, naj ne vtika nosu v to zadevo.

O načinu, kako so na Montagnevem posestvu v Capocotti pridobivali denar, pa je Caglieva pripovedovala še o neki «gospe Giobben Gio» (ki se na procesu večkrat omenja), ki sta jo nekega večera v oktobru 1953 prišla iskat v hotel Ugo Montagna in Pietro Piccioni v spremstvu nekega policijskega častnika. Odpeljala sta jo v Capocotto, kjer je pri bakaratu zaigrala 13 milijonov, «po igri s kartami pa so počenjali stvari ki jih bolje ni imenovati s pravim imenom».

Z Montagno se je Anna Maria dokončno sprla 23. novembra 1953, ko se je z njim peljala v avtu na izlet. Med vožnjo mu je rekla, da ve vse o tihotapstvu z mamili in o orgijah v Capocotti. Montagna je bil prepaden, nato pa je zagrozil: «Kdor izdaja, plača. Kdor bo pričal proti meni, ga bom ustrelil». Spoznala pa je Montagno poldrugo leto poprej, ko ji ga je predstavil dr. Sevastano, tajnik demokristjanskega ministra Spatara, h kateremu jo je poslal s priporočilnim pismom njen oče. Takrat so ji zamolčali, da je Montagna poročen.

Proces se bo nadaljeval v torek.

Pravni zastopnik grofa Montagne, odvetnik Bellavista, je danes zvečer po njenem pričevanju ovadil Anno Mario Moneta Caglio zaradi krivega pričevanja in klevetanja.

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1861 rojen na Verdu Josip Petkovšek, slovenski slikar.

DANES, nedelja 7. marca
Tomaž, Zvezda
Sonce vzide ob 6.35 in zatone ob 17.59. Dolžina dneva 11.24. Luna vzide ob 7.14 in zatone ob 21.31.
JUTRI, ponedeljek 8. marca
Janez, Jelen

Klečeplazci so priznali

«Demokracija» je 18. julija 1952 v članku pod naslovom «Posledice londonske konference» glede imenovanja Diega De Castra kot političnega svetovalca italijanske vlade pri ZVU napisala med drugim naslednje:

«Od takega človeka (Diega De Castra — op. ur.) pričakovati, da bi bil materialno in moralno usposobljen, od njega pričakovati, da bi bil uvideven in da bi imel čuta odgovornosti, je povsem nemogoče, povsem izključeno!»

Ista «Demokracija» je teden dni kasneje objavila uvodnik, v katerem obravnava izjavo višjega upravnega ravnatelja pri ZVU dr. Vitellija ob nastopu njegove službe. V njem je med drugim rečeno:

«Vitelli pa je podčrtal, da se vrača v Trst ne kot civilni uradnik, temveč kot nekdanji okupator. Za dober del tukajšnjega prebivalstva ni bil to noben vljuden pozdrav, temveč odkrita grožnja.»

Te besede smo izpisali zato, da jih bodo čitatelji lahko primerjali z onimi, ki jih navaja zadnja «Demokracija» v članku «Laž in resnica».

Predvsem moramo ugotoviti, da je bilo vse tisto, kar smo glede vabljenja rimskih emisarjev na nič več slovanski ples napisali, gola resnica, ki je močno spekla ne samo organizatorje plesa, temveč tudi vodstvo SDZ, pod čigar okrilje spada Slovensko dobrodelno društvo. Da bi na en ali drugi način prikrili svojo zadrego in se vsaj do neke mere opravičili pred svojimi nekdanjimi ali kolebajočimi pristaši, so v odgovor na naše članke, kjer smo obravnavali izključno le vprašanje priznanja ilegalnih rimskih emisarjev, odgovorili z «berlinsko konferenco», «vprašanjem STO», «dvoran», «prodajanjem Italiji» itd., v kar so vpletli izraze in «duhovitosti», ki v mnogočem prednjačijo pred znanim zloglasnim pisanjem kominformističnega «Dela».

Toda vse to je le slepomišja navlaka, v katero je skrbno zavito potrdilo in priznanje, da so ilegalne okupatorske emisarje v resnici povabili na svoj ples.

«Demokracija» se sicer skuša izgovarjati, da so to zahtevale «določene vljudnostne obveznosti», da je vodstvo SDD povabilo na ples vse osebe, «s katerimi je imelo doslej določene opravke», da je to stvar bontona in da «je ravnalo le kot olikan posameznik, ki razpošlje vabila vsem svojim znancem», in da je bilo vabilo poslano tudi «predstavniku Titove Jugoslavije» in da je «jugoslovanska delegacija v Trstu dolgo pred SDD vabila Italijane na uradne prireditve».

Iz tega priznanja pa sledi, da se je stališče vodstva SDZ od julija 1952, ko je 21 rimskih emisarjev zasedlo razna mesta v aparatu ZVU, bistveno spremenilo. Za te ljudi ti emisarji niso več «neuvidevni», brez čuta odgovornosti», «strastni nacionalisti», «politične okamenine», «nekdanji okupatorji» itd., temveč znanci, ki jim je treba zaradi določenih opravkov in iz vljudnostnih obveznosti poslati vabila na ples. To pomeni, da vodstvi SDD in SDZ načelno priznavata vlogo rimskih emisarjev, kar z drugimi besedami pomeni, da priznavata sklepe londonske konference, ki jih ni Jugoslavija nikoli priznala, ki jih mi nismo priznali in ki jih naše ljudstvo ni in ne bo priznalo.

Če ni za bregom kaj drugega, je to najmanj odstopanje od doslej vsaj na zunaj dosledne borbe proti pritisku italijanskega imperializma. In iz tega razloga so iredentisti molčali in šli mirno preko plesa, saj je «Messaggero» videl v tem koraku vodstva SDD način zbližanja med «uvidevnimi» člani slovenske manjšine in predstavniki italijanske večine. Bolj histerični klerofašisti pa so jih v svojem satiričnem privesku nagnali kot gospodar nažene nadležnega vsiljivega prilizljenega psa.

Mi takega zbližanja nočemo in ga odklanjamo. «Fratelančna» politika, ki jo vodi, pa čeprav samo iz «vljudnostnih» razlogov SDD s predstavniki rimskega imperializma, je politika klečeplastva in servilnosti, ki ponižuje ponos našega ljudstva. Res je, kot pravi «Demokracija», naše ljudstvo ima trdno in ravno hrbtenico, ki se zlepa ne ukloni! Slabiče pa to ljudstvo odklanja!

Kar se vabljenja «predstavnika Titove Jugoslavije» tiče, s čimer skuša «Demokracija» opravičiti vabljenje rimskih emisarjev, naj mimogrede omenimo, da smo zvedeli, da je bilo vabilo vrnjeno s 5.000 lirami za dobrodelne namene. Zakaj pa «D.» ne pove nič o tem, ali je res, da je na prvem sestanku odbora SDD, kjer so odločili da bodo na ples povabili rimske emisarje, najvplivnejša gospa na neki predlog odločno odklonila misel, da bi na ta ples povabili tudi predstavnika jugoslovanske delegacije in se je to zgodilo šele na drugem sestanku, potem ko smo v našem dnevniku že pisali, da so bili emisarji že povabljeni in so na ta način skušali vsaj delno opravičiti svoje klečeplazno dejanje?

Glede vabljenja Italijanov pa ves Trst dobro ve, da jugoslovanska delegacija na svoje prireditve ni nikoli vabila nezakonitih rimskih emisarjev, ker jih jugoslovanska vlada enostavno ne prizna, kar je znano vsemu svetu, pa zato tudi pristašem SDZ.

Skoro en četrt svojega lista pa so nekaj naših kratkih ugotovitev (skoro vseh med črno kroniko!) porabili zato, ker je klečeplastvo porazno vplivalo na njihove pristaše, ki ne morejo verjeti, da tisti ki so še pred kratkim govorili in pisali tako kot smo ponatisnili zgoraj, uganjajo sedaj «fratelančno» politiko z emisarji rimskega okupatorja. Se bolj so pa ogorčeni ko so zvedeli, da so jim ti emisarji na klečeplastvo odgovorili s klofuto, katere niso pričakovali. Ali ni morda tudi na nekaj podobnega naletelo sondiranje terena za odhod delegacije v Rim, da sedaj tako energično poudarjajo besedo «laž»?

O vsem ostalem zmerjanju, zlasti glede ponujanja Trsta Italiji itd., pa svetujemo člankovemu očetu Rudolfu, naj vpraša svoje davne prijatelje Angleže in Amerikance, kdo prodaja Trst Italiji, pa mu bodo morda pokazali original marčne izjave in oktobrskega diktata pa še lanskega londonskega protokola za nameček. In če isti gospod ne ve, da so slavne Titove divizije — naše divizije — tiste, ki imajo edine zaslugo, da v Trstu danes ni karabinjerjev in bersaljerjev, naj vpraša n. pr. Pello in njegov generalštab z Marrasom na čelu.

Vsa njihova «Laž in resnica» pa slehernega čitatelja lahko ponovno prepriča o tem, da je vodstvo SDZ dokončno sklenilo vztrajati pri odločnem nadaljevanju politike klečeplastva pred emisarji rimske imperialistične vlade in pred vlado samo in o pravilnosti take «politike» prepričati svoje preostale pristaše. No, o tem bomo prihodnjič spregovorili kaj več.

PROSLAVE 8. MARCA

V PONEDELJEK 8. MARCA 1954 OB 20.30 URI
osrednja proslava
v Škednju
(kino dvorana)
Sodelujejo:
SNG z uprizoritvijo dramske reportaže
„Odločitev"
sopranistka GRETI JURETIČ
(pri klavirju prof. Ema Vrabčeva)

DANES

ASIŽZ III. okraja
ob 17. uri v Ul. Montecchi 6 (Kulturna prireditev, solo harmonika, prosta zabava).

v BARKOVLJAH
ob 16.30 uri na sedežu prosvetnega društva na Franklovem (Priložnostni govor, ženski pevski zbor, pevski in drugi solisti ter nastop ženske dramske skupine).

v DOLINI
ob 19. uri v dvorani OF (Priložnostni govor in kulturne točke, prosta zabava).

v NABREŽINI
ob 18. uri v dvorani «Igo Gruden» (Priložnostni govor, pevske točke, recitacije).

VPRAŠANJA SKRČENJA DELOVNEGA ČASA V LADJEDELNICAH

Delavci iz „barake" zopet s transparenti po ulicah

Po skupščini na DZ, delegacija delavcev sprejeta pri ravnatelju urada za delo, ki je obljubil posredovanje - V torek zborovanje vseh delavcev CRDA

Včeraj dopoldne je bila v prostorih Delavske zbornice skupščina delavcev CRDA, ki so v pričakovanju na delo v baraki ladjedelnice Sv. Marka. Skupščine se je udeležilo okoli 200 delavcev Enotnih sindikatov in Delavske zbornice. Govornika obeh sindikalnih organizacij sta delavcem poročala o sedanjem položaju in o zadnjih pogajanjih na uradu za delo glede skrčenja delovnega časa na 40 ur tedensko. Kot je znano, sta sindikata svoj čas predložila rešitev spora med delavci in ravnateljstvom CRDA uradu za delo. Iz sestanka pa se ni rodil noben uspeh, ker vodstvo CRDA sploh ni hotelo nič slišati o kakem preklicu svojega ukrepa, dokler ne bi nehala sedanja huda kriza naročil. Zato ni uradu za delo preostalo drugega, kot da je izjavil, da ne more ničesar storiti v prid delavcev.

Na skupščini pa niso po poročilu o neuspešnih pogajanjih nakazali nobene perspektive za konkretno borbo in za rešitev tega vprašanja. Po skupščini so se delavci uvrstili v povorko ter s transparenti odšli po mestnih ulicah pred urad za delo. Tu je delegacijo delavcev sprejel odvetnik Levitus, ravnatelj urada za delo. Delavcem je obljubil, da bo posredoval pri dr. Sartoriju, ravnatelju za finance, in pri inž. Smeraldiju iz vodstva CRDA. Potem so se delavci razšli. Med mirno povorko ni prišlo do nikakih incidentov.

V torek bo na dvorišču Delavske zbornice skupščina vseh delavcev CRDA. Ob tej priliki je nujno, da delavci odločneje posežejo v potek zborovanja ter da se ne bo vsa stvar omejila le na dva krajša ali daljša govora z zahtevo, naj priskoči na pomoč italijanska vlada, ki v resnici noče in niti ne more rešiti ladjedelniške krize. Prav to zborovanje mora nuditi delavcem priložnost, da odločneje pritisnejo na svoja sindikalna vodstva in na delodajalce ter vse oblastvene organe, da se zganejo in poskrbe za nova naročila. Le z močnim pritiskom vsega delavstva bo mogoče kaj doseči. Zborovanja ne smejo biti sama sebi namen, marveč morajo stopnjevati borbenost vsega delavstva CRDA, ne pa služiti za to, da to borbenost celo hromijo in odtegujejo pozornost delavstva od bistva sedanje krize.

Polom kominformističnega izzivanja v Škednju

Pustne prireditve v škedenjski kino dvorani so prav lepo uspele in Škedenjci so hvaležni prirediteljem, saj so prišli na vrsto odrasli in najmlajši. Dvorana je bila vedno nabito polna, kljub prepovedi in letakom, ki so jih kominformisti natresli po škedenjskih ulicah že v soboto zjutraj. V teh letakih so se kominformistični prvaki ponovno zaletavali v «titovce», ki da hočejo prikazati ljudstvu, da ga oni predstavljajo; privlekli so na dan že obrabljeno laž o lastnini dvorane, ki da mora biti na razpolago vsem in so trdili, da je vse ljudstvo ogorčeno.

Da je dvorana zdaj zares na razpolago vsem in kako je ljudstvo «ogorčeno», pa je bilo videti od sobote do torka zvečer. V soboto zvečer je bila dvorana nabito polna, v nedeljo popoldne je bila otroška zabava in dvorana je bila polna otrok in njihovih staršev; v nedeljo zvečer pa ni bilo praznega kotička; v ponedeljek, ko je bila prireditev za škedenjske trgovce in obrtnike, je bila dvorana polna še preden se je pojavil orkester, tako da mnogi niso mogli več v dvorano. V torek zvečer pa je bila dvorana nabito polna vse do konca prireditve.

Ko so kominformistični vodje videli uspeh in spoznali, da njihovi letaki niso nič zalegli, so poskusili na drug način, da bi preprečili prireditve. V ponedeljek zvečer je prišla na dvorišče pred dvorano skupina kominformistov z godbo. Začeli so igrati in izzivati, da bi prišlo do incidentov, ko pa so uvideli, da nihče ne naseda njihovim izzivanjem in se vsakdo raje brezskrbno zabava, so odšli, odložili godala in maske ter se skoraj posamič vrnili v dvorano, plačali vstopnino in se tudi oni zabavali, saj jih nihče ni motil.

Pri nobeni prireditvi ni prišlo do najmanjšega incidenta.

Škedenjci in tudi marsikateri meščan, ki je rad prišel na zabavo v Škedenj, se je v prijetni družbi zabaval, zlasti mladina, ki jo je bilo vedno v velikem številu. Za lep uspeh in red gre zahvala predvsem prirediteljem, pa tudi občinstvu, ki se je kljub pustni razigranosti lepo in dostojno vedlo.

Za kominformistične izzivače pa je lahko to še dokaz, da njihovi propagandi ne naseda nihče več in celo njihovi lastni pristaši ne!

Sklepi conskega upravnega odbora

Na zadnji seji conskega upravnega odbora so med drugim odobrili naslednje sklepe:

Za tržaško občino tarife za shranjevanje mesnih izdelkov iz svinjskega in ovčjega mesa v hladilnicah občinske klavnice pri Sv. Soboti, ki je bila pred kratkim izpopolnjena.

Za pokrajino pri šoli za defektne otroke v vili Giulia v letošnjem šolskem letu ustanovitev tečaja ortofonije za učence, ki imajo težkoče pri izgovarjavi.

Za nabrežinsko občino uvedba trošarine na likerje z odstotki obdavčenja, kakor jih je določila tamošnja občinska uprava.

Na to so proučili proračun miljske občine za leto 1954. Odbor je izrazil svoje ugodno mnenje glede dodatnega zemljiškega davka ter tudi predlagal, naj organi ZVU odobrijo proračun, upoštevajoč nekatere spremembe ki jih je predlagal conski odbor in ki jih je občinski odbor v Miljah tudi sprejel. Prav tako je odbor predlagal, naj se miljski občini podeli 8 milijonov državnega prispevka za kritje primanjkljaja. Končno so odobrili sklep občinskega sveta v Trstu, da se prilagodijo tarife trošarin za nekatere predmete izven tarife, trošarinam v Italiji. Prav tako so odobrili sklep, da se nekateri predmeti oprostijo obdavčenja ter da se trošarina za obrabljene predmete zniža na polovico. Vse to bo veljalo od 1. marca t. l.

Odbor je končno izrekel ugodno mnenje glede tega, da združene bolnice sprejmejo dar 300.000 lir, ki jim ga je poslal odbor za obrambo italijanstva Trsta in Istre v počastitev spomina padlih 5. in 6. novembra 1953. S tem denarjem, naj bi imenovali po vsakem padlem eno posteljo v glavni bolnici.

Ne vemo, čemu mora conski odbor, ki je konec koncev organ ZVU, katerega je tudi imenovala, odobriti dar 300.000 lir zloglasnega «odbora za obrambo italijanstva» tržaški bolnici, «za počastitev padlih». Prav omenjeni odbor nima pravice počastiti nikogar, saj je glavni krivec za prelivanje krvi po tržaških ulicah in za žrtve, ki jih je pognal v smrt za uresničevanje svojih šovinističnih ciljev. Mislimo, da bi bilo za združene bolnice, ki so tudi javna ustanova, mnogo bolj pametno, da bi take krvavih darov ne sprejemale. Če pa že ta dar, ki močno zaudarja po krvi, sprejmejo, mislimo, da ni zato potreben še «blagoslov» conskega odbora, ki ni bil ustanovljen za take naloge, saj je upravno telo.

SNG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 7. marca 1954
ob 14. uri gostovanje
v NABREŽINI
z Zemljanovo dramo
„Odločitev"

GLASBENA MATICA V TRSTU
Sez. 1953-54 VIII. koncert

priredi
v torek 9. marca 1954
ob 21. uri
v Gregorčičevi dvorani
v Ul. Roma 15/II.

komorni koncert

ki ga bo izvajal ljubljanski godalni kvartet: Leon Pfeifer, Albert Dermelj, Vinko Šušteršič in Čenda Sedlbauer.

SPORED:

A. Borodin: Kvartet št. 2 v D-duru: Allegro moderato, Scherzo, Nokturno, Finale.
A. Dvorak: Larghetto iz kvarteta v F-duru: Valček.

Odmor

V. Ukmar: 2. stavek iz kvarteta št. 2.
F. Lhotka: Scherzo.
W. Warner: V mesečini in ples (iz suite Pixy-Ring).

Vabila se dobijo na sedežu Glasbene Matice v Ul. R. Manna 29 in pred pričetkom koncerta pri vhodu v dvorano.

Osvobodilna fronta

Seja OF za Prosek, Kontovel, Sv. Križ in občino Zgonik bo danes ob 10. dopoldne na Proseku. Na dnevnem redu politična in organizacijska vprašanja.

* * *

Seja OF za okraj Opčine in občino Repentabor bo jutri, v ponedeljek 8. t. m. ob 20. uri na Opčinah na sedežu. Razpravljalo se bo o političnem položaju in organizacijskih vprašanjih.

* * *

Seja, za okraj Nabrežina, ki bi morala biti danes, je preložena na nedeljo 14. t. m.

Ljudska prosveta

PEVSKE VAJE MLADINK

Prva pevska vaja za mladinke, ki so se vpisale v mladinski pevski zbor v Trstu, bo jutri 8. t. m. ob 19.30 v Ul. Roma 15, II.

PROSVETNO DRUŠTVO «IVAN CANKAR»

Sv. Jakob bo priredilo v četrtek 11. t. m. ob 20.30 uri v društvenih prostorih (Ul. Montecchi 6, IV.).

AŠKERČEV VEČER

s sodelovanjem pevskega zbora, tamburašev in recitatorjev. Predaval bo prof. dr. Andrej Budal.

Razna obvestila

TRŽAŠKI FILATELISTIČNI KLUB «L. KOSIR»

Danes 7. t. m. ob 9. uri bo na sedežu v Ul. Roma 15, II. občni zbor kluba.

TAJNIŠTVO ZVEZE PROSVETNIH DELAVCEV

sklicuje za jutri, 8. marca ob 18. uri redno odborovo sejo. Prosimo za točnost.

Izleti

MOTOKLUB «MLADOST» NABREŽINA

Ob odkritju spominske plošče Srečku Kosovelu v Tomaju 21. t. m. organizira motoklub izlet v Tomaj. Vpisovanje na običajnih mestih do 11. t. m.

MOTOKLUB «AMATORI»

organizira 21. izlet v Tomaj k proslavi pesnika Srečka Kosovela. Vpisovanja vsak dan na običajnem mestu do četrtka 11. t. m.

OKRAJNI ODBOR OF NABREŽINA

organizira izlet v Sežano ob proslavah 50-letnice rojstva Srečka Kosovela. Vpisovanje v Sv. Križu pri Švabovih; v Saležu pri Grzunovih; v Sesljanu pri Mariji Gorjan; za Vižovlje, Mavhinje in Cerovlje pri Emilu Legiši; za Devin, Štivan in Medjo vas pri Lilijani v Medji vasi; za šempolajski sektor pri Furlanovih; za Nabrežino na sedežu pri Svetlič Ivanki.

GLEDALIŠČE VERDI

Jutri 8. marca bo v gledališču Verdi nastopila violinistka Gioconda De Vito, katero bo spremljal pri klavirju Tullio Macoggi. Na sporedu je Corellijeva «Follia», Bachova Sonata št. 1 in Beethovnova Kreutzerjeva sonata. Za člane koncertnega združenja je določen popust.

KINO

Rossetti. 15.00: «Paradiž kapitana Hollanda», Y. De Carlo.
Excelsior. 14.30: «Divji ples», G. Cooper, B. Stanwyck.
Fenice. 14.30: «Plaža», M. Carol, R. Vallone. Mladoletnim prepovedano.
Nazionale. 14.30: «Na vzhodu Sumatre», J. Chandler, M. Maxwell.
Filodrammatico. 14.30: «Sirota brez nasmeška», G. Garson, W. Pidgeon.
Arcobaleno 14.00: «Junaki Arktike»
Auditorium. 14.00: «Moj mož», S. Winters, R. Montalban.
Astra Rojan. 14.00: «Vesela vdova», L. Turner, F. Lamas.
Cristallo. (Trg Perugino) 14.00: «Najbolj komična predstava sveta», Toto, M. Britt, T. Weber.
Grattacielo. 14.30: «Nemirno življenje», E. Taylor, F. Lamas.
Alabarda. 14.30: «Aida», Sophia Loren.
Ariston. 14.00: «Nepremišljena žena», G. Tierney, C. Wilde.
Armonia. 16.00: «Veliki gaucho», G. Tierney.
Aurora. 13.30: «Kruh, ljubezen in fantazija», G. Lollobrigida.
Garibaldi. 14.00: «Brlog gangsterjev», G. Raft.
Ideale. 14.30: «Okrutno morje», J. Harvkins.
Impero. 14.00: «Kruh, ljubezen in fantazija», G. Lollobrigida.
Italia. 14.30: «Suženjstvo», E. Rossi Drago. Mladoletnim prepovedano.
Viale. 14.30: «Muha Karline Cherie», M. Carol.
Kino ob morju. 14.00: «Potopljeno mesto», R. Ryan.
Massimo. 14.30: «Preganjanci», S. Kramer.
Moderno. 14.00: «Teličk».
Sv. Marko. 14.00: «Toto v barvah», Toto, I. Barzizza.
Savona. 14.00: «Bajni Andersen», S. Goldwin.
Secolo. 14.00: «Velika zaseda», R. Cameron.
Vittorio Veneto. 14.00: «Ruby, divji cvet», J. Jones. Mladini pod 16 let prepovedano.
Azzurro. 14.00: «Puccini», G. Ferzetti.
Belvedere. 14.00: «Oddaljeni bobni», G. Cooper.
Marconi. 14.00: «Zaklad kondorjev», C. Wilde.
Novo cine. 14.00: «Nisem več tvoja», glasba A. Rubinsteina.
Odeon. 14.00: «Yankee, morski par».
Radio. 14.00: «Karaibsko zlato», J. Payne.
Venezia. 14.00: «Dolina maščevanja», B. Lancaster.

RADIO

NEDELJA, 7. marca 1954.

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 8.00, 13.30, 19.00 in 23.30.

7.45 Jutranja glasba; 8.15 Slovenske narodne; 8.30 Za naše kmetovalce; 9.00 Z okroglo in poskočno v nedeljsko jutro; 9.. Mladinska oddaja: Braunov nar. mlajši; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Z mikrofonom po Primorski; 16.00 Oddaja v okviru tekmovanja mladinskih zborov; 16.30 Promenadni koncert; 17.00 To je Jugoslavija - narodne pesmi in plesi; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Jurina in Franina; 18.30 ... veselih ritmov za nedeljski večer; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

8.30 Lahke melodije; 8.45 Kmetijska oddaja; 9.15 Vaški kvintet; 9.45 Romance; 11.15 Sinding: Suita za violino in orkester; 12.00 Operne arije, dueti in zbori; 13.00 Glasba po željah; 15.00 Popoldanski koncert; 16.00 Malo za šalo - malo za res; 17.00 Zbor ljubljanske Filharmonije; 18.00 Čajkovski: Koncert za violino in orkester v D-duru; 19.10 Koncert pianistke prof. Mirce Sancinove; 19.30 Domajski motivi; 20.05 Operetne melodije; 20.30 Grieg: Koncert za klavir in orkester v a-molu; 21.00 Bellini: Norma, opera v dveh dejanjih - prvo dejanje.

TRST I.

8.45 Godba na pihala; 11.15 Glasba po željah; 15.30 Operna glasba; 16.00 Reportaža z nogometne tekme; 17.35 Simfonični koncert dirigira Arthur Rodzinski; 19.45 Sportne vesti; 21.05 Glasbeni variete.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 19.00 in 22.00.

8.15 Vesele in poskočne domače popevke; 9.00 Za naše kmetovalce; 9.30 Od melodije do melodije; 10.00 Dopoldanski simfonični koncert; 13.30 Pogovor s poslušalci; 14.00 ... 13.40 Operetne melodije; 14.00 Ch. Perrault-N. Kuret: Obuti maček; 14.30 V plesu in pesmi po Jugoslaviji; 15.15 Zabavna glasba; 15.30 Prenos z nogometne tekme Odred: Vardar; 16.15 Promenadni koncert; 17.00 Družinski pogovori; 17.10 Želeli ste - poslušajte!; 20.00 Umberto Giordano, opera v 3 dejanjih.

Mali oglasi

UČITELJICA POUČUJE slovenščino, italijanščino in osnovnošolske predmete. Naslov na upravi lista.

SINOČNJI PROSLAVI PRAZNIKA DEMOKRATIČNIH ŽENA

V I. okraju in v Lonjerju žene proslavile 8. marec

V znamenju borbe za mir, proti šovinizmu, za bratsko sožitje, za neodvisnost našega ozemlja od Italije ter za delo in kruh

Sinoči je ASIZZ I. okraja v Ul. Ruggero Manna priredil zelo uspelo proslavo mednarodnega praznika žena, 8. marca, ki se je je udeležila velika množica žena, mladine in moških, tako da je bila dvorana natrpana. Proslavo je otvorila tov. Majda Majnikova in dala besedo tov. Slavki Stokovi, ki je v kratkem toda jedrnatem govoru orisala pomen tega praznika. Predvsem je poudarila, da praznujejo žene našega ozemlja praznik v znamenju borbe za mir, proti šovinizmu, za bratsko sožitje prebivalstva. Poudarila je tudi naloge in vlogo žena v borbi za rešitev sedanje hude krize, kar bo mogoče doseči le, če bo naše ozemlje neodvisno od imperialistične Italije, ki lahko nudi našemu področju samo gospodarsko propast in še večjo socialno krizo.

Po govoru je sledila kratka enodejanka «Kaznovani šaljivec», v kateri so nastopili otroci Robert Kozman, Silvija Jogan in mala Spangerjeva, ki so imeli mnogo uspeha. Nato je zaigrala na violino mala Danica Kalin, ki je tudi navdušila občinstvo. Silva Pavlica je z občutkom recitirala Prešernovo «Nezakonsko mater». Anica Sčuka in Jadranka Suligoj pa sta zapeli narodne «Sem deklica mlada vesela», «Kukavica» in «Jutranja» ter želi obilo ploskanja. Potem sta Kalin Danica in Pahor Nadja recitirali «Mačico in ptičko», Sčukova in Suligojeva pa zapeli še «Kako bom ljubila», «Ena ptička priletela» in «Ne bom se možila». Sledila je lepa recitacija Nakrstove, in sicer Župančičeva «Na meji življenja in smrti» ter Prešernovo, «Povodni mož».

Končno je nastopil toplo pozdravljen tamburaški zbor I. okraja pod vodstvom tov. Gerdola ter se je spored končal z recitacijo Gorkega pesmi «Mati».

Po sporedu se je razvila zelo prisrčna družabna zabava, na kateri so se razvedrili vsi, mladi in starejši.

Proslava praznika žena je bila sinoči tudi v Lonjerju. V dvorani prosvetnega društva so se zbrale skoraj vse domače žene in veliko drugih domačinov, ki so hoteli s svojo prisotnostjo dati poudarka aktualnosti tega praznika, ki predstavlja pomembno etapo v boju za enakopravnost žena. Proslavo je otvorila domačinka Anica Kalanova, na kar je mešani zbor pod vodstvom pevovodje Justa Lavrenčiča odpel 2 pesmi. O pomenu praznika in sedanjih konkretnih nalogah žena v borbi za uresničenje naših socialnih in nacionalnih pravic je spregovorila tov. Marica Čokova. Sledil je pevsko-recitacijski program s sodelovanjem otrok in odraslih. Za zaključek je pevski zbor zapel še himno «Hej Slovani», kar je še bolj dvignilo razpoloženje in navdušenje, ki je vladalo med proslavo. Zbrani so nato s harmoniko na čelu odšli po vasi med petjem partizanskih pesmi.

(Za kroniko naj omenimo, da se je na istočasni podobni kominformistični proslavi zbralo kakih 10 do 20 ljudi, ki so mlačno poslušali iz Trsta delegirano govornico in se nato porazgubili.)

OB SPOMINSKIH SVEČANOSTIH PESNIKA SREČKA KOSOVELA

Množični izlet v Sežano in Tomaj

V nedeljo 21. marca pripravlja sežanski okraj veliko proslavo 50-letnice rojstva kraškega pesnika Srečka Kosovela. Sežanski okraj bo že prej pripravil teden posvečen spominu pesnika, ki se bo pričel v nedeljo 14. z otvoritvijo knjižne razstave pesnikovih del, njegovih rokopisov in del drugih primorskih pesnikov in pisateljev. Poleg te razstave pripravljajo še številne druge prireditve, ki bodo v omenjenem tednu po vseh vaseh okraja.

V nedeljo 21, na dan obletnice smrti, pa bo dopoldne velika spominska svečanost pri rojstni hiši pesnika, popoldne pa v Tomaju na pesnikovem grobu. Pri obeh svečanostih bo sodelovala ljubljanska Filharmonija in številna prosvetna društva ter zbori iz Trsta. Podrobnosti o programu bomo v našem listu še poročali.

Tudi Tržačani se bomo udeležili teh spominskih proslav v Sežani in v Tomaju. Zato prireja mladinska organizacija v nedeljo 21. velik množični izlet v Sežano, odnosno v Tomaj. Vpisovanje se prične v ponedeljek na sedežih organizacij od 18 do 20. ure (v Ul. Roma 15, v Ul. Montecchi 6, v Ul. Ruggero Manna 29 in v Ul. Alfieri 8/I.) in bo trajalo do vključno petka.

Ker je šofer prehitro zavrl

Zaradi precejšnje podplutbe z verjetno kostno poškodbo na levem kolku so včeraj popoldne sprejeli na ortopedskem oddelku bolnišnice, 32-letno Antonio Maccarelli vd. Sorta od Sv. M. M. Sp., ki ob okrevala v najboljšem primeru v 5, najslabšem pa in to v primeru kostne poškodbe v 30 dneh.

Ženska je izjavila, da se je poškodovala v filobusu št. 19, ker je šofer prenaglo in nepričakovano zavrl. Zaradi sunka je silovito priletela na neki železni del filobusa.

DRZEN VLOM V PRIVATNO STANOVANJE

BOGATEMU ALBANSKEMU TRGOVCU ODNESLI ZA 3 MILIJONE VALUT

Vlomilci so vdrli v stanovanje skozi okno in s ponarejenim ključem odprli železno blagajno

Predvčerajšnjim zvečer so agenti, ki so jih poklicali po telefonu, prišli v stanovanje v prvem nadstropju stavbe v Ul. Muzio 10, kjer so našli 72-letnega trgovca Tahiti Maliga, albanskega državljana, ki jim je izjavil, da so ga neznani zlikovci nekako med 17. in 21. uro istega dne pošteno okradli. Iz njegove železne blagajne, ki jo je imel v spalnici, so namreč spretni tatovi, ki so jo odprli s ponarejenimi ključi, odnesli italijansko in tujo valuto ter zlatnino v skupni vrednosti 3.000.000 lir. Okradeni trgovec, ki proti tatvini ni bil zavarovan, je pojasnil, da so zlikovci vdrli v stanovanje skozi okno, ki gleda na dvorišče. Na mesto so prišli tudi agenti kriminalističnega preiskovalnega oddelka, ki so takoj uvedli strogo preiskavo.

Samomor ženske nad Kolonkovcem

Z rešilnim avtom so 20 minut po 15. uri odpeljali proti bolnišnici že umirajočo približno 40 let staro neznanko, ki je ob prihodu v bolnišnico izdihnila. Zdravniki, ki so jo pregledali, so ugotovili, da je smrt nastopila kot posledica zaužitja kakega strupa. Bolničarji RK so izjavili, da so žensko, pri kateri niso našli nikakega dokumenta razen menic iz zastavljalnice in še te naslovljene na razna imena, našli na neki njivi nad Kolonkovcem, in sicer v bližini drugega železniškega mostu. Policija je takoj uvedla preiskavo in okoli 17.30 se ji je posrečilo s pomočjo 29-letne Brune Vekjet od Sv. M. M. Zg. 155 identificirati neznanko za 40-letno Gigliolo Caffau por. Lorenzi od Sv. M. M. Zg. 150. Vekjetova je njena nečakinja. Ker so bolničarji RK pojasnili tudi, da je neki Stipančič opazil žensko v trenutku ko je nekaj spila, so agenti odšli na mesto in našli mrežasto torbico in majhno steklenico z neko tekočino, ki jo bodo analizirali.

Odlomljeni kos žerjava bi ga skoraj ubil

Nekaj minut pred 10. uro zjutraj so morali sprejeti na ortopedskem oddelku 48-letnega Antona Paolettija z Vrdelce Školjeta, kateremu so ugotovili globoko rano, ki je segala do kosti, na desni nogi, zlom nekaterih reber ter rani na ramenu in čelu. Paoletti se ničesar ne spominja. Namesto njega pa je pojasnil vzrok poškodb njegov delovni tovariš, ki je izjavil, da je Paolettija zadel kos žerjava, ki je padel s precejšnje višine zaradi zloma jeklene vrvi.

MODERNIZACIJA ZVEZ NAŠEGA MESTA S SVETOM

Poleg telefota še teleprinter

Nova naprava bo vezala Trst z Dunajem in po njem z drugimi mesti avstrijske mreže

Proti koncu aprila bo Trst povezan z Dunajem po teleprinterju in po njem z vsemi državami Srednje Evrope, ki so povezane z avstrijskim omrežjem. Predvidevali so, da bo zveza vzpostavljena že prej, a se je postavitev omrežja nekoliko zakasnila zaradi tehničnih razlogov. Čez nekaj mesecev pa bo Trst dobil drugo važno teleprintersko zvezo z Milanom, ko bodo ustanovili teleprintersko postajo tudi tam in po tem mestu s Francijo. Anglijo itd.

Teleprinterska zveza z Avstrijo in ostalimi deželami Srednje Evrope je za Trst zelo pomembna; tako bo rešena ena izmed stalnih zahtev avstrijskih in tržaških trgovcev. Teleprinterska zveza je namreč mnogo bolj sigurna in mnogo cenejša kot zveza po telefonu ali telegrafu. Poleg tega pa ostanejo v rokah obeh razgovarjajočih se pismeni dokumenti o razgovoru in lahko teleprinter zamenja dolgotrajna in draga osebna razpravljanja in sklepanja pogodb. Zaradi tega računajo, da bo število naročnikov že takoj v začetku dokaj visoko.

Trst bo tako letos poleg telefota razpolagal še s teleprintersko zvezo in se torej v vprašanju zvez uvršča med najmodernejša mesta v Evropi.

KRITIKE IN POROČILA

II. LITERARNI VEČER slovenskih srednješolcev

Svoja dela je bralo 8 dijakov in dijakinj od katerih so trije prejeli lepe knjižne nagrade - Veliko zanimanje med dijaštvom

Sinoči je bil v «Gregorčičevi dvorani» v Ul. Roma 15 II. literarni večer, ki ga je priredilo društvo slovenskih srednješolcev v Trstu. Za večer je vladalo med slovenskim dijaštvom izredno zanimanje, kar dokazuje tudi obisk, saj je bila «Gregorčičeva dvorana» popolnoma zasedena, mnogi pa so stali tudi na hodniku. S prozo in pesmimi je nastopilo 8 od 9 prijavljenih dijakov in dijakinj povečini iz Trsta in delno iz Gorice. V začetku je predsednik društva dijak Peter Sancin pozdravil sodelujoče, prisotne profesorje slovenščine in posebej še atašeja jug. delegacije tov Draga Sego in seveda številno dijaštvo, ki je s svojo prisotnostjo pokazalo živo zanimanje za slovensko besedo in za poskuse literarnega ustvarjanja med sovrstniki.

Svoja dela so nato brali: Silvija Černjava (Rdečelasec, proza), Jožef Jelen iz Gorice (Prvo razočaranje, proza), Marija Mislej (Zvesta ljubezen proza), Filibert Benedetič (pesmi), Alojz Abram (Njegova matura, proza), Diomira Fabjan (Otrok, proza), Filibert Benedetič (Splovitev, proza) in Vijolica Fonda (Berač, proza).

Po končanem branju so nagrajenci in sicer Vijolica Fonda s prvo nagrado, Filibert Benedetič za prozo in pesmi drugo nagrado in Diomira Fabjan s tretjo nagrado prejeli vsak po eno lepo slovensko knjigo, vsi ostali udeleženci II. literarnega večera pa so prejeli spominsko knjižno darilo.

Udeleženci dijaškega literarnega večera so s svojimi deli pokazali, da dobro obvladajo slovenščino in da posebno nekateri razpolagajo tudi z dokaj bogatim izrazoslovjem. V tem je poleg njihove lastne volje in prizadevnosti nedvomno odražen tudi uspeh šole in profesorjev, ki so znali med našo mladino vzbuditi ljubezen do lepega rodnega jezika.

Slovo polk. Graya

Včeraj se je polk. Robert McDonald Gray, dosedanji šef legalnega urada ZVU, ki je bil premeščen na drugo službeno mesto, poslovil od sodnikov in sodnih uradnikov. Kratka svečanost, kateri je prisostvoval tudi novi šef podpolk. Frederich C. Lough, je bila v sobi prvega predsednika prizivnega sodišča prof. De Litala, ki mu je po kratkem nagovoru s kopico iredentističnih fraz, na katere pa polk. Gray ni reagiral, izročil v spomin zlato medaljo.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

POROČILI SO SE: uradnik Giulio Kozlovič in gospodinja Teresa Bacchetti, pleskar Egimo Lombardi in šivilja Albina Mesesnel, krznar Ettore Vascotto in gospodinja Angelina Leban, krojač Vladimir Košuta in gospodinja Frančiška Košuta, elektromehanik Giorgio Maizen in gospodinja Andreina Magagna.

UMRLI SO: 71-letna Marija Skamperle vd. Sossi, 76-letna Caterina Carlin vd. De Grassi, 63-letni Egisto Pelizza, 60-letni Anton Pertot, 29-letni August Purič, 81-letna Marija Maršič vd. Maršič, 88-letna Giustina vd. Dorfler, 79-letna Rosaria Spina vd. Pagano, 63-letni Diego Duodo, 85-letna Francesca Nardin, 43-letna Duma Forti por. Scarella, 73-letna Nicolina Moratto vd. Sacher, 92-letna Gisella Valcareggi vd. Martinuzzi, 73-letni Vincenc Kante, 84-letna Rosa Chiaramonte vd. D'Angelo, 63-letna Vincenza Feresin vd. Rabis.

PRIHODI IN ODHODI LADIJ

PRIHODI: 4. t. m. ob 21. uri sta prispeli prazni, prva iz Chioggie, druga pa iz Benetk, ital. ladji «Etra» in «Mantova I.», ob 12.45 iz Pireja s 610 t bombaža **jug. ladja «Žužemberk»**, ob 21.45 iz Norfolka z 9420 t premoga ital. ladja «Ardea».

ODHODI: Ob 7. uri prazna proti Baniasu panamska ladja «Amada», ob 18. uri proti Benetkam z 240 t olja ital. ladja «Maria M.», ob 21.45 proti Reki s 96 t raznega blaga in 1 potnikom ameriška ladja «Exchester».

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 11,0, najnižja 7,6, ob 17. uri 10,8. Zračni tlak 1005,6 pada. Veter 22 km vzhod-sever-vzhod, vlaga 44 odstot., nebo 9/10 oblačno, morje razgibano, temperatura morja 7,7 stopinj.

LOTERIJA

BARI	11	90	9	53	8
CAGLIARI	49	46	22	82	86
FIRENZE	51	12	33	82	34
GENOVA	76	80	62	43	27
MILANO	37	80	62	76	1
NAPOLI	65	41	19	63	3
PALERMO	50	20	85	70	60
ROMA	15	79	57	14	10
TORINO	24	53	55	28	83
VENEZIA	28	73	32	76	39

NOČNA SLUŽBA LEKARN:

All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7; De Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju.

TELEFONSKE ŠTEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ	366 - 60
Gasilci	2 - 22
Policija	2 - 23

ADRIA EXPRES

ADEX IZLETI

19., 20. in 21. marca 1954
dvainpoldnevni izlet v
BUZET
DRAGUČ
PAZIN

20. in 21. marca 1954
dvodnevni izlet v
NOVO GORICO
SOŠKO DOLINO
MATERIJO
OBROVO
PODGRAD in na
REKO

21. marca 1954
1-dnevni izlet v
TOMAJ
DUTOVLJE

Vpisovanje do 11. marca pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

OSMI MAREC

Osmi marec ni vsakda- praznik, kakor toliko ugih praznikov. V sebi je živo in tvarno živ- njsko vsebino, ki bi jo hko imenovali kakor- di. Morda prizadevanje tem, da bi bil tudi že- odmerjen enak delež delo, ki ga vrši; mor- tlečo željo po čim več- prostosti in svobodi, morda hotenje po napred- u. Kaj pa naj bi pome- il drugega krik ameri- kih in ruskih žena, s katerim so pred davnimi desetletji šle na ulice in z njim terjale svojo pravi- co?

Razumljivo je, da ta rik ni ostal osamljen, da kmalu našel odmev in živ med najnaprednej- mi ženami vsega sveta, tistimi, ki so že ze- zgodaj uvidele, da je lež žene ne le neena- praven, temveč tudi po- ujoč, pa so zato tem vneto in vztrajno le iz njega izhoda.

Pot, ki so jo te žene ale, je šla vzporedno otjo, ki jo je ubralo štvo, da izboljša živ- jske pogoje in še več: postane edini lastnik edini gospodar dobrin, nastajajo pod njegovi- rokami. Vzporednost dveh poti je bila ne- žna. Iste sile, ki so ile delavcu njegove vice, so odrekale tudi njene in so jo dolga držala v temi njene nevednosti. Ta bojna vzporednost, celo prepletenost pa dajala in daje osmemu cu njegov globok re- lucionarni smisel.

Naše žene niso tega po- nikoli poprej doje- tako globoko, kot so v štirih desetletjih tekle dobe. In tudi to razumljivo saj jih k temu peljala stvar- sama. Leto za letom, vojno, večja brez- oselnost in gospodarska ska, ki jo morda nihče od golote ne občuti kor ravno žena in mati. roci rastejo — terjajo na, za šolo jih je tre- ba obleči, a kje vzeti, če ni? Večna skrb in pehanje, ki jima sledi druga, še večja, ko otroci odrastejo in zanje ni dela, ne zaslužka. Krutost te borbe se je še posebno pri nas Slovencih stopnjevala do vprašanja: ali bomo vzdržali ali ne bomo na rodnih tleh. Kaj storiti, kako se upirati, da se ubranimo pred to največjo nesrečo?

Ko se včasih oziramo nazaj, — ko se naš spomin dotiplje do osmih marcev, ki smo jih praznovali često mimo sovražnikov in zased, se nam zde skoraj neresnični. Od kod toliko junaštva? Kaj je tvorilo njegove skrivne vzgibe, se sprašujemo. V odgovor vztrepeta pred našimi očmi preteklost med dvema vojnama. Kakor na filmskem platnu se vrstijo prizori in vsi nam potrjujejo tisto tolikokrat dognano resnico, da nismo mogli niti smeli ravnati drugače.

Zdi se včasih, da je z leti, ki so minila po vojni, usahnilo tudi tisto nenehno prvobitno doživljanje tega praznika. Toda ta stvar je samo dozdevna.

Čim bliže smo našemu ženskemu prazniku, tembolj se v srcu drami skrita iskra. — Naš praznik je naš simbol. Kot tak nam leto za letom odkriva stremljenje in delo, ki so ga žene vsega sveta izvršile zato, da bi imel svet lepšo, kulturnejšo in naprednejšo podobo. Obenem nam pa tudi razkriva vse zlo, ki ga še razjeda in nas sili, da ne mirujemo.

Toda celotna slika je kakor mozaik, sestavljen iz drobnih delcev. No, v tem mozaiku je naše mesto s svojo okolico samo droben sestavni del z lastnimi barvnimi odtenki. Vanje je ujeta naša socialna in narodna problematika, ki jo po svojih najboljših močeh skušamo reševati v duhu osmega marca.

OMINI TOV. MARIJE NA OSVOBODILNO BORBO

udi časi, ki so pa bili svoji grozoti tudi lepi

neštetokrat je bila po- ena zelo važna vloga, ki imele napredne žene v osvobodilni borbi, saj asti na terenu često nosi- avno breme te borbe ter akcijo ogromno prispe- k njenemu uspehu. Ker borba pomenila tudi ve- korak naprej k uresniče- enakopravnosti žena, je da se ob njihovem praz- ponovno spominjamo ter bežno obudimo nekaj do- ov iz te naše slavne pre- sti. Zato smo se obrnili ov. Marijo, naj nam kaj iz svoje bogate zaklad- spominov.

Marija je pripovedo-

Ob sem se povezala že 1941, ko sta med drugimi v Trst brata Kovačiča Ljubljane. Prva, ki mi je prikazala cilje osvobo- borbe ter me pritegnila organizacijo, je bila Zora ello, s katero smo stanova- isti hiši. Tu naj omenim, je bila to najbolj vneta in rtvovalna tovarišica, kar jih med borbo srečala. zanjali so jo in zapirali, nikoli ni izgubila vere ni- edrine ter je vedno gle- z optimizmom v bodoč- ter vlivala svojo vero avično stvar in v zmago ki so prišli z njo v Spominjam se, kako so na njenem domu leta- smo jih trosili ob To- evem procesu in kako jih odnesla na svoj dom, ga tovarišici Zori grozila aretacija. Po njenem redovanju smo se sestali z Oskarjem Kovačičem. sem bila takrat zaposle- kot bolničarka v glavni ci, kjer sem delala 12 m odkoder so me leta 1948 stili zaradi mojega delo- ki jim seveda ni bilo Dobila sem predvsem da organiziram vse ti- ki so simpatizirali z osvo- mo borbo v bolnišnici ter obavo skupno skrbeli zlasti in sanitetnega mate- zdravil. V začetku je malce težko, ker so se u- benci bali, čimbolj pa je da bo fašizmu odklen- tembolj so se poprijeli in na razne načine po- il in sodelovali. Zbiranje je bila tudi nujna in naloga, saj jih je zaradi vojne primanjkovalo. Nabirali smo različen material: obveze, jodovo tinkturo, alkohol, zdravila, vato, itd. ter vse to pošiljali po kurirkah v Brkine, kasneje v Gabrovico. Pošiljali smo redno vsak teden ali vsakih štirinajst dni in v veliko pomoč so nam bili zlasti uslužbenci lekarne v bolnišnici. Zgodilo se je celo, da so nam dajale zdravila nekatere nune, medtem ko so bile druge zagrizene fašistke.

Vse to delovanje seveda ni bilo brez nevarnosti. Avgusta 1944 so me collottijevci zaprli ter obtožili, da sem zbirala za partizane sanitetni material ter jim ga pošiljala. Ker mi niso mogli ničesar dokazati, so me čez dva tedna spustili. Naše delo pa ni bilo le v zbiranju zdravil. Skrbele smo tudi za internirance, ki so prišli po razsulu fašističnega režima iz internacij ter bili zlasti zaradi pljučnih bolezni sprejeti v bolnišnico. Od zunaj smo jim prinašale razne priboljške kot prepečenec, sadje, pecivo, cigarete ter tudi v bolnišnici sami zbirale zanje denar. Še bolj važna je bila skrb za ranjene partizane in aktiviste, ki so jih nacifašisti ujeli in pripeljali v bolnišnico, kjer so bli pod stražo. Pomagali smo jim, kolikor smo mogli ter jim lajšali trpljenje. Spominjam se, kako smo neko tovarišico Milko, doma z Dolenjskega, ki so jo Nemci ujeli pri Sempetru na Krasu ter ranjeno pripeljali v bolnišnico, rešili iz bolnišnice, tako da je niso nacisti ustrelili. Ko je šel k njej duhovnik, da bi jo pred ustrelitvijo izpovedal in so se zato stražniki odstranili iz sobe, ji je neka bolničarka skrivaj prinesla bolničarsko haljo. Partizanka Milka se je oblekla vanjo, odšla iz sobe, nato pa skupno z omenjeno bolničarko iz bolnišnice v Lonjer. Seveda so bili fašisti silno razjarjeni in so vodili strogo preiskavo, končno pa jim ni ostalo drugega kot ugotovitev, da je pobeg organizirala bolničarka, ki je odšla s partizanko. Skupno z Milko so pripeljali v bolnišnico tudi nekega partizana, ki pa je podlegel ranam in umrl.

V bolnišnici smo tudi poizvedovali po imenih borcev in aktivistov, ki so padli v mestu ali okolici. V ta namen smo imeli zvezo z mrtvašnico, od koder so nam poročali vsa imena padlih. Kot sem že dejala, se je mreža naših zaupnikov in sodelovalcev v bolnišnici vedno bolj širila in so nam kasneje pomagali tudi nekateri zdravniki, medtem ko je bilo skoraj vse delavstvo z nami. Zaradi tega delovanja so bile odpeljane v internacijo v Nemčijo, tudi tri bolničarke, ki se niso več vrnile. Bolničarke pa smo sodelovale tudi zunaj bolnice, hodile obvezovat razne ranjence ter jim nudile vso pomoč, kolikor smo je zmogle».

... in tudi pri stroju v tovarni.

PRETEKLOST IN SODOBNOST? TUDI KAJ VEČ!

Da, več kot samo znak preteklosti in sodobnosti. Ognjišče je bilo do pred kratkim edino torišče ženske, pa naj je bilo še primitivno ali pa nekoliko sodobnejše. Toda z vztrajnostjo in borbo si je končno ženska utrla pot v celotno družbeno življenje in zato jo danes srečamo povsod od najpreprostejšega dela pri ognjišču, pa do ministrskega položaja ali univerzitetnega profesorja. (Foto Magajna)

Omogočite nam vsaj življenje dostojno poštenega človeka

BESEDA DELAVKE, MATERE, GOSPODINJE

Kot matere in žene se moramo zavedati svojih dolžnosti do družbe

Proslavljamo obletnice, vesele in žalostne dni, slavimo praznike in vsakemu skušamo dati tisti pomen, ki mu pripada. Med te praznike spada tudi 8. marec, praznik žena v borbi za emancipacijo. Ne sili nas k temu praznovanju samo nekaka posebna važnost, ki bi jo hotele poudariti ob tej ali oni priložnosti zaradi nje same in zato nočemo, da bi nas «pomilovali» oziroma «hvalili» en dan v letu kot kako posebnost, ne, mi smo del družbe in kot take živimo pač življenje sedanje družbe z vsemi njenimi dobrimi in slabimi stranmi, borimo se za boljšo družbo, uživamo morebitne uspehe in zmage ali pa prenašamo poraze. In vendar bi hotele ob tem prazniku, tako med nami, kot v nekaki širši družini povedati nekaj več o našem ožjem življenju, hotele bi prikazati kos našega težjega življenja žena, mater, gospodinj. Žal se z razmerami ne moremo pohvaliti, smo pač tudi me, kot vsi ostali, žrtev družbene ureditve, ki slepo drvi svojemu koncu naproti. Ne maramo ali bolje nočemo tožiti, nočemo pomilovanja, saj smo, kot smo že rekle, tudi same krive tega stanja, pač pa hočemo prikazati vsem in vsakemu težko breme, ki ga nosimo.

Rekle smo že, da se s stanjem ne moremo pohvaliti in zato nam ne zamerite, če bomo prikazale dve ženski, dve materi, dve gospodinji taki kot sta, k temu pa dodajamo, da sta ti dve realnosti le podobi tisoč, da, desettisoč drugih žena, mater in gospodinj. Prva je žena kamnoseka, druga pa delavka v konopljarni, bila bi pa tako prva, kot druga lahko uslužbenka tobačne tovarne ali snažilka pri ACEGAT, bila bi lahko tudi delavka iz tovarne Modiano ali pa zaposlena kjer koli v katerem koli podjetju. Pa prepustimo besedo njima:

Govori žena nabrežinskega kamnoseka:

Ko so me naprosili naj opišem način življenja kakršnega živi družina kamnoseka sem smatrala za koristno prikazati vam in javnosti razmere, v katerih živi velik del takih družin. Prepričana sem, da ne bom povedala nič novega, kljub temu pa želim, da na tak način prikažem življenjske razmere tistega dela delavskega razreda, ki nima nič manjših zaslug za splošno gospodarstvo in ki je vreden pozornosti tistih krogov, ki vodijo našo pokrajino, oziroma tistih ljudi, ki so si na ta ali oni način osvojili oblast in ki vedrijo in oblačijo v naši pokrajini. Moj mož je kamnosek kot stotine drugih mož rojenih in živečih v nabrežinski občini. Tudi njegov oče in brat sta bila kamnoseka in v naši občini skoraj ni najti družine, v kateri bi ne bil vsaj en član zaposlen v tem poklicu. Nekoč, in to je že daleč za nami, ko so bili kamnolomi v polnem razmahu, ni bilo skrbi glede dela in tudi življenjska raven, pa četudi skromna, je bila zagotovljena vsaki družini.

Danes ne moremo trditi tega. Nekoč so šli izdelki naših kamnolomov v tujino, z izdelki naših kamnolomov so gradili palače v Trstu. Delo naših mož je bilo cenjeno, saj je bilo potrebno večletno šolanje za dobro izvrševanje tega poklica. Prišla pa je doba splošne gospodarske krize, vmes se je vmešal «sodobni» železobeton in delavci, ki so iz generacije v generacijo podedovali svoj poklic kamnosekov, so kmalu začeli čutiti stvarnost sedanje dobe in z njimi mi vsi.

Omenjena dejstva, povezana še z mnogimi drugimi činitelji špekulativnega značaja najrazličnejših vrst, so prisilila mnoge kamnoseke, da so se prilagodili drugim poklicem, med katerimi je bil najprimernejši poklic obdelovalcev kamna za tlakovanje ulic in pločnikov v Trstu, kar se pa še zdaleč ne more meriti s kamnoseštvom, drugi so bili prisiljeni izbrati v rešitev še nadaljnje degradacije dela pri SELAD in drugod. So pač po sili razmer vzeli katero koli delo, ki jim je bilo nudeno. Seveda so pri tem izgubili tudi dohodke, ki bi jih morali imeti kot specializirani delavci. Plačani so pač kot navadni težaki in še srečni so da sploh delajo.

In posebno letos, ko so vremenske razmere bile sicer zares nekoliko izredne, se je to stanje še poslabšalo. Mnoge družine naših nekdanjih kamnosekov, ki so bili degradirani v navadne obdelovalce kamna za tlakovanje tržaških ulic, ali pa še niže degradirani delavci pri SELAD so utrpeli izredno veliko gmotno škodo. Vzemimo primer moje družine, primer mojega moža. V vsem januarju in februarju je delal točno 12 dni. V družini smo štirje, mož, tašča, jaz in sin. Če zberemo ves denar 12 plačanih delovnih dni in če skušamo vso to skromno, zares skrajno nizko vsoto razdeliti na stroške vzdrževanja ene družine potem zares ne vem, ne kako naj bi se prerinili od meseca do meseca, ampak od dneva do dneva. In če k tem dodam še dejstvo, da nas je vojna tako prizadela, da smo ostali na cesti ter da zaradi polsedic deportacije v koncentracijsko taborišče ne morem prevzeti nikakega dela, s katerim bi izboljšala domače gmotne razmere, potem vam bo slika naših razmer dovolj jasna. Živimo pač iz dneva v dan v stalnem upanju na izboljšanje. To upanje pa se iz dneva v dan manjša in prehaja že v obup. In pogosto, ko sem čisto sama, ko se poglobim v svoje razmere povsem na samem, da tega ne dam čutiti ostalim v družini, se sprašujem, zakaj mora biti življenje moje družine (in vem, da je življenje v neštetih delavskih družinah povsem enako, če ne še teže) tako trdo, tako hudo. In to mi postane še bolj neznosno, ko vendar vem, da ne zahtevamo nič drugega kot skromno življenje, življenje pač, ki bi bilo dostojno poštenega in družbeno koristnega človeka.

Toda sedanja družba je zelo skopa nasproti nekaterim slojem, ki jo sestavljajo in to kljub ostri borbi, kljub tako grozni vojni, ki smo jo preživeli. In ta občutek, bolje to prepričanje poraja v meni nekak srd in gnev nasproti tistim krogom, ki bi se vendar le morali teh razmer zavedati. Toda čemu pričakovati od teh ljudi kaj boljšega. Zasegli so usodo našega mesta in njegove moči in ravnajo z njo tako, kot pač narekujejo njihove osebne koristi, kot narekujejo koristi plasti, iz katere izhajajo. Od njih torej ne bomo pričakali rešitve. Odvisno je od nas, odvisno je od vseh, tudi od nas, žena, in zato naj nam bo ta praznik, naj nam bo 8. marec tisti dan, ki naj vzbudi v naši borbi novih sil za nadaljnje posege v javno življenje, da se bo tudi ženski glas čutil na tehtnici borbe vsega delovnega ljudstva.

Oglejmo si še primer delavke in gospodinje. Gre za delavko iz Tržaške konopljarne. Naj govori sama:

Razmere v Tržaški konopljarni so take, da si vsaka ženska, ki dela v tem podjetju več ali manj želi, da bi bila stara 55 let in bi tako šla v pokoj. Res je, tudi s tem bi ne bilo vprašanje rešeno, kajti pokojnina bi bila tako skromna, da bi od nje ne mogli živeti, toda od tedaj, ko so nas prisilili, da delamo delo, ki sta ga prej opravljala dva delavca ali celo trije, postaja življenje neznosno. In poleg tega nam počasi iz dneva v dan in čedalje bolj izrazito gredo po zlu vse tiste pridobitve, ki smo si jih z ostro borbo in napori, z vztrajnimi stavkami priborile. Vsi ti naši težko priborjeni uspehi nam uhajajo iz rok. Pri plači so nam vzeli 128 lir na dan, skrajšali so delo — seveda zaradi pomanjkanja naročil, kot zatrjujejo — na 24 ur na teden. Sedaj nam ga bodo baje povišali na 40 ur tedensko, toda kvalificirana delavka prve kategorije je v tem času dobivala 7.785 lir plače na štirinajst dni, torej 15.000 lir na mesec. Kako naj tudi najmanjša družina živi s

Žena umetnica (Foto Magajna)

15.000 lir na mesec, kako naj se prehrani, kako naj se obleče, kako naj šola otroka? Naša hrana je daleč izpod najnujnejšega, nimamo kaj obleči, nimamo kaj obuti in kljub izredno mrzli zimi ni bilo denarja za kurjavo. Nekoč, ko je bila sindikalna organizacija močna, smo se borile in, priznajmo, zmagovale. Žele smo uspehe in mislile, da se bodo razmere izboljšale. Toda prišla je doba, ko so sindikalni voditelji izigrali zaupanje delavstva, ko so ti ljudje v jeku naše borbe in sicer leta 1952, ko smo stavkale zaporedoma 33 dni, kapitulantsko prepustili našo usodo delodajalcu. In to je potrlo tudi marsikoga, ki je bil trden, borben.

Zaradi vsega tega so se delodajalci opogumili in danes ni redek primer, da kličejo posamezno delavko ali delavca na odgovor zaradi najmanjšega prestopka, še več, da ravnajo osorno z vsakomur, ki skuša ostati trden v svojih načelih, v borbi za svoje pravice. Posledica tega je, da se mnoge delavke in delavci prepuščajo toku časa in le redki so tisti, ki še ske organizacije. Enostaven, toda zelo porazen primer: na zadnjih dveh zborovanjih, ki smo ju imeli delavci in delavke na sedežu sindikatov v Ul. Duca d'Aosta je bilo prisotnih od več kot 400 delavcev in delavk našega podjetja, na

(Nadaljevanje na 6. strani)

... uradnica
... pri šivalnem stroju (Foto Magajna)

Pletarka

GUY DE MAUPASSANT

Bilo je po lovski začetni pojedini pri markizu de Bertransu. Enajst lovcev, osem mladih žena in vaški zdravnik so sedeli za veliko razsvetljeno mizo, obloženo s sadjem in cvetjem.

Pogovor je nanesel na ljubezen in vnela se je burna, večna razprava o tem, ali more človek resnično ljubiti le enkrat ali večkrat. Omenjali so primere ljudi, ki nikoli niso imeli več kot eno resno ljubezen. Pripovedovali so tudi o drugih, ki so večkrat strastno ljubili. Moški so na splošno trdili, da lahko strast kakor bolezen napade večkrat isto bitje in da ga udari do smrti, če naleti na kako zapreko. Čeprav temu mnenju niso ravno ugovarjale, so žene, katerih mnenje se je naslanjalo mnogo bolj na poezijo, kakor na opazovanje, trdile, da ljubezen, resnična, velika ljubezen zadene kakor strela smrtnika samo enkrat in da srce, ki se ga je dotaknila, ostane poslej tako prazno, opustošeno, pogorelo, da ne more nobeno drugo čustvo, niti kot sanje, na novo vzkliti v njem.

Markiz, ki je mnogo ljubil, je živahno pobijal to domnevo:

«Pravim vam, jaz vam pravim, da lahko z vso dušo in z vso silo večkrat ljubiš. Omenili ste ljudi, ki so se usmrtili iz ljubezni; to naj bi bil že dokaz, da ni mogoče drugič ljubiti? Odgovarjam vam: če ne bi bili storili te neumnosti in se ubili, kar jim je vzelo možnost, da bi ponovno zapadli ljubezni, bi ozdraveli in spet začeli ljubiti, vedno, do konca njihove naravne smrti. Zaljubljenci so kakor pijanci: kdor pije, bo pil, kdor je ljubil — bo ljubil. To je stvar nravi».

Za razsodnika so izbrali doktorja, starega pariškega zdravnika, ki se je bil umaknil na deželo, in ga prosili, naj pove svoje mnenje.

Po pravici rečeno, ni ga imel.

«Kakor je rekel markiz, to je stvar nravi. Poznal sem ljubezen, ki je trajala nepretrgoma 55 let in ki se je končala šele s smrtjo».

Markiza je plosknila.

«Kako lepo! Kakšne sanje, biti tako ljubljen! Kakšna sreča, živeti, petinpetdeset let obdan s tako trajnim in globokim čustvom. Kako je pač moral biti srečen in blagrovati življenje tisti, ki je bil tako oboževan!»

Zdravnik se je nasmehnil:

«Res je, gospa, ne motite se; ljubljeno bitje je bil moški. Saj ga poznate, gospoda Choqueta, trškega lekarnarja. Ženska pa, no, saj ste jo tudi poznali, staro pletarko stolov, ki je vsa leta prihajala na grad. No, pojasnil vam bom».

Navdušenje žena je uplahnilo in njih prezirljivi obrazi so govorili: «Fej», kakor da bi ljubezen smela zadeti samo odlična in prefinjena bitja, ki naj bi edina bila vredna zanimanja ljudi.

«Pred tremi meseci so me poklicali k smrtni postelji te stare žene. Prejšnji dan je prišla z vozom, ki je bil njena hiša; vleklo ga je kljuse, saj ga poznate, spremljala pa sta jo dva črna psa, njena prijatelja in čuvaja. Župnik je bil že tam. Določila naju je za izvršilca oporoke, in da bi nama lahko pojasnila svoje poslednje želje, nama je povedala vse svoje življenje. Nisem še slišal kaj bolj preprostega, kaj bolj presunljivega.

Njen oče je bil pletar, mati pletarka. Nikoli ni stanovala v hiši, sezidani na tleh.

Še čisto majhna se je klatila okoli, razcapana, ušiva in umazana. Ustavljali so se ob vhodih v vasi, ob jarkih; tedaj so konja izpregli in ga pustili, da se je pasel; pes je spal s smrčkom na šapah; mala se je valjala po travi, a oče in mati sta v senci obcestnih brestov popravljala stare stole iz vse soseske. V tej potujoči hiši so le malo govorili. Po nekaj najpotrebnejših besedah, s katerimi sta se stara dva sporazumela, kdo izmed njiju bo šel od hiše do hiše in vpil tako dobro znani «Pletarji stolov!», sta drug poleg drugega ali pa drug nasproti drugemu pričela viti slamo. Če je otrok zašel predaleč ali če je poskušal priti v stik z vaškimi otročaji, ga je poklical jezni glas očeta: «Ali boš šla hitro sem, grdoba!» To so bile edine nežne besede, ki jih je mala kdaj slišala.

Ko je nekoliko zrasla, je hodila po hišah in zbirala raztrgana sedala stolov. Tedaj je tu in tam prišla v stik s kakšnim fantalinom; a starši njenega novega prijatelja so svojega otroka takoj ostro poklicali: «Ali boš šel sem, smrkavec! Še enkrat mi govori z beračico!...»

Dečki so jo često obmetavali s kamenjem.

Ta ali ona gospa ji je dala včasih nekaj soujev, ki jih je deklica skrbno shranila.

Nekega dne — enajst let ji je bilo tedaj, ko je hodila tod okoli, je srečala za pokopališčem malega Choqueta, ki je jokal, ker mu je neki sošolec ukradel dva novčiča. Solze ubogega meščančka, enega tistih, o katerih je nesrečnica v svoji bedni glavici mislila, da so vedno zadovoljni in veseli, so jo ganile. Približala se mu je in ko je zvedela za vzrok njegove žalosti, je stresla v njegove roke vse svoje prihranke, sedem soujev; on jih je brez pomislekov sprejel in si obrisal solze z lic. Tedaj se ga je ona, vsa prevzeta od veselja, drznila objeti. Deček je trezno ocenil njen denar in ji je to dopustil. Ker je ni niti odbil niti nabil, ga je objela še enkrat z obema rokama in z vsem srcem. Potem je zbežala.

Kaj se je zgodilo v tej revni glavi? Ali se je navezala na tega fantiča zato, ker mu je žrtvovala svoje potepuško bogastvo, ali zato, ker mu je dala svoj prvi nežni poljub? Skrivnost ljubezni je za majhne in velike enaka.

Potem je mesece in mesece sanjala o tem kotičku pokopališča in o tem fantu. V upanju, da ga bo spet videla, je kradla staršem souje, zdaj enega pri pletarjenju, zdaj drugega, ko je šla nakupovat živež.

Ko se je spet vrnila sem, je imela v žepu dva franka; a malega, čistega lekarnarčka je mogla videti samo za pultom očetove trgovine, med nekim rdečim pokalom in pisanim kozarcem s trakuljo.

Očarana, ganjena, vzradoščena zaradi veličastnosti pobarvane vode, te apoteoze blestečih kristalov, ka je vzljubila le še bolj.

Ta nepozabni prizor je ohranila v spominu in ko je naslednje leto dečka srečala za šolo, kjer je frnikulal s sošolci, se je vrgla vanj, ga tesno objela in ga tako silno poljubila, da je pričel tuliti od strahu. Da bi ga potolažila, mu je dala ves svoj denar: tri franke, dvajset soujev, pravi zaklad, v katerega je strmel s široko odprtimi očmi.

Vzel ga je in se pustil ljubkovati, kolikor je hotela.

Štiri leta še je dajala v njegove roke vse svoje prihranke, ki jih je mirno spravljal v žep, v zameno za to, pa se je pustil poljubovati. Včasih je bilo 80 soujev, včasih dva franka, včasih 12 soujev (jokala je zaradi njih od žalosti in ponižanja, toda leto je bilo slabo) in zadnjikrat pet frankov, velik okrogel kovanec, ki mu je izvabil zadovoljen smeh.

Na nič drugega ni mislila na potovanjih, samo nanj; on pa je vedno nestrpno čakal njene vrnitve v vas, in če jo je zagledal prihajati, ji je tekel naproti, tako da ji je srce kar poskakovalo.

Nato je izginil. Dali so ga v mestno gimnazijo; to je zvedela po spretnem povpraševanju. Tedaj je s skrajno zvijačnostjo skušala spremeniti popotni načrt svojih staršev, da bi bili v času počitnic v tej vasi. To se ji je posrečilo šele po enem letu zvijačnosti. Tako ga torej dve leti ni videla; zdaj pa ga je komaj spoznala, bil je veličasten v svoji uniformi z zlatimi gumbi. Naredil se je, kakor da je ne vidi.

Dva dni je jokala; od tedaj je samo trpela.

Vsa leta se je vračala; hodila je mimo njega, ne da bi si ga upala pozdraviti, on pa je ni blagovolil niti pogledati. Ljubila ga je iz vsega srca. Rekla mi je: «Bil je zame edini moški na svetu, ki sem ga videla, gospod zdravnik; za druge nisem niti vedela».

Njeni starši so umrli. Nadaljevala je njihovo obrt, namesto enega si je nabavila dva psa, dva strašna psa, ki si ju nobeden ni upal izzivati.

Nekega dne, ko se je vrnila v vas, kjer je ostalo njeno srce, je opazila mlado ženo, ki je ob roki svojega ljubljenega stopila iz Choquetove lekarne. Bila je njegova žena. Bil je poročen.

Še isti večer je skočila v lužo na glavnem trgu. Zapoznel pijanec jo je potegnil iz vode in jo odnesel v lekarno. Choquetov sin je prišel v domači halji, da bi ji pomagal; in ne da bi bilo opaziti, da jo pozna, jo je slekel, jo zdrgnil in rekel s trdim glasom: «Saj ste nori! Človek ne sme biti tako neumen!»

To ji je zadostovalo, da je ozdravela. Govoril je z njo! Za dolgo je bila srečna.

On ni hotel sprejeti nobenega plačila, čeprav mu je živahno vsiljevala denar.

Tako je poteklo vse njeno življenje. Pletla je in mislila na Choqueta. Hodila je mimo lekarne, da ga je videla skozi izložbena okna. Navadila se je kupovati pri njem svoje majhne zaloge zdravil. Tako ga je lahko videla od blizu, govorila z njim in mu dala denarja.

Kakor sem dejal v začetku, je to pomlad umrla. Ko mi je povedala vso to žalostno zgodbo, me je prosila, naj njemu, ki ga je tako potrpežljivo ljubila, izročim vse, kar si je prihranila v življenju; zakaj delala da je samo zanj, je rekla; hotela je zanesljivo vedeti, da bo takrat, ko bo mrtva, vsaj enkrat mislil nanjo.

Dala mi je torej dva tisoč tri sto sedemindvajset frankov. Sedemindvajset frankov sem dal gospodu župniku.

Naslednji dan sem šel k Coquetovima. Ravno pozajtrkovala sta; sedela sta si nasproti, oba debela in rdeča; dišala sta po farmacevtskih proizvodih.

(Nadaljevanje v torek)

Kako živijo v Ljubljani tržaški visokošolci

Ljubljanska univerza in visoke šole so močno dejstvo, ki ga človek ne more prezreti kar tako. Nepotrebno je govoriti o kulturni nalogi, ki jo opravlja s tem, da vzgaja nove rodove slovenskih intelektualcev — že lepo število rodov je skozi vrata ljubljanske univerze odšlo v življenje, ki ni bilo vedno rožnato. Toda stvar, ki je ne more prezreti nihče, je velik porast števila študentov od konca vojne do danes.

Mislim, da ni predrznost, če rečem, da ti mladi ljudje, zbrani z vseh strani Slovenije in Jugoslavije, dajejo vsemu mestu pečat. Ni ga mestnega predela, ne kotička, kjer ne bi srečal študenta in ga spoznal s tako gotovostjo, kakor da ima to zapisano na obrazu.

Med vso to množico števila slovenskih študentov iz Trsta in območja Svobodnega tržaškega ozemlja sploh, ni posebno pomembno, vendarle pa tolikšno, da ga ni moči kar spregledati. In to število, dasi počasi, le narašča.

Kako žive tržaški visokošolci v Ljubljani? Ne bi mogli reči, da se njihovo življenje razlikuje od življenja drugih študentov. Raztreseni so po akademskih domovih, privatnih stanovanjih in ta ali oni morda tudi pri sorodnikih. Srečuješ jih po menzah in ljudskih kuhinjah, ki so, sicer nepriznano, središče študentovskega družabnega življenja, po predavalnicah, na cesti, v kinu, v gledališču, na družabnih prireditvah, kadar je sezona za to, v kavarnah in na izletih. Del so velike celote, ki jo sestavljajo študentje ljubljanske univerze. Spojeni so s to celoto, potopljeni vanjo. V njej žive, delajo in se zabavajo ter tko prijateljske vezi.

Čeprav so tržaški študentje razstreseni po vseh fakultetah in visokih šolah, čeprav žive sredi lastnih prijateljskih krogov, niso tako ločeni, kakor bi mislil človek na prvi pogled. Klub tržaških visokošolcev v Ljubljani jih veže med seboj.

Zdaj ima ta klub za seboj že svojo zgodovino; ne ravno najbolj pestre in junaške in morda tudi najbolj slavne ne. V tej zgodovini prvih let je važna osebnost poverjenik za zamejske Slovence «papà» Grmek — pribežališče tržaških študentov v vseh nadlogah. Kadar je bilo potreba dobiti potno dovoljenje, ali kadar se je študent iznenada znašel v denarnih težavah, je «papà Grmek» znal razvozljati navidez nerazrešljivi vozel.

V teh prvih časih, da se izrazim natančneje v letu 1948-49 (od takrat smo stara garda tržaških visokošolcev v Ljubljani, nekateri še iz leta poprej), je bil tržaški krožek povezan s študenti iz Gorice in krajev, ki so pripadli Italiji in s koroškimi študenti. Toda priznati moramo, da to leto, kljub prizadevanju odbora, ni bilo preveč uspešno. Potekalo je, kakor tudi še nekaj naslednjih let, v znamenju borbe za prostor, kjer bi se zbirali — v prenaseljeni Ljubljani dokaj brezupno prizadevanje, ki dozdaj še ni bilo kronano z resničnim uspehom. Vprašanje se je rešilo tako, da je Klub «gostoval» zdaj pri IO OF, zdaj v «Circolo Paolo Morgan». Vendar je vprašanje prostorov še nadalje ostalo tisti kamen spotike, ki je oviral razmah kluba, morda celo bolj, kot je bilo upravičeno. No, kljub temu se je Klub počasi zraščal v celoto, čeprav (bodimo pravični!) se je, kadar se je govorilo o delu, imenovalo vedno istih petero ali šestero imen.

Vidni uspeh dela je bila proslava 10-letnice obstoja OF v stekleni dvorani hotela Union, po kateri pa je sodelujočim še dolgo ostal grenak priokus.

Ni kaj reči, družabni del prireditve je dobro uspel, a ne tako kulturni. Sicer pa stvar le ni bila tako tragična, kakor se nam je dozdevalo v prvem trenutku — glasbeni del programa, od katerega smo si največ obetali, je moral izpasti zaradi koncerta v sosednji dvorani, a tudi ostale točke niso bile vse popolnoma zanič, kakor smo mislili v prvem obupu. A kakorkoli že — nesrečna proslava nas je pobila, namesto da bi nam dala novega poleta.

Toda to je zdaj že prešlo v zgodovino in nemara ni prav, da govorim o tem, ko sem marsikatero prav tako pomembno ali celo pomembnejše poglavje izpustila. Toda ne pišem poročila o delu — to prepuščam predsedniku ali tajniku odbora, sama sem le neznaten član Kluba (ne iz delavne petorice ali šestorice) in se ne drznem posegati tako visoko — beležim le nekaj vtisov iz našega življenja v Ljubljani. Se daleč ne vseh in ne najpomembnejših. Kako pestro je študentovsko življenje — od sestanka Kluba tržaških visokošolcev do brucovskih večerov, zmenkov na promenadi (prosim, ne mojih!) in predizpitne mrzlice! Dolge strani bi človek napolnil s tem: načrti, upi in rahla bojazen ob prvem prihodu v Ljubljano, akademski dom s pestrostjo značajev in doživetij, prečudne dogodivščine treh študentov, ki hodijo po svoje pravice — hočem reči tržaško osebno izkaznico, dolge noči prečute nad knjigami, druge, krajše, prečute na družabnih prireditvah, demonstracije zaradi 8. oktobra in še cela vrsta dogodkov.

Toda namenila sem se pi-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Mladi lokostrelec

KRATKE VESTI IZ FILATELIJE

Nemška filatelistična zveza urejuje „Kohlov filatelistični priročnik“

Pred nekaj meseci smo poročali na tem mestu o smrti filatelističnega znanstvenika dr. Munka, ki je urejeval znameniti «Kohlov filatelistični priročnik» ki je najobširnejša in najboljša enciklopedija filatelije. V tem priročniku so namreč vse svetovne znamke natančno opisane, opisani so vzroki njih izdaje, posebnosti, in vse druge malenkosti, ki utegnejo zanimati ljubitelja znamk. V več kot tridesetih letih izdajanja v snopičih je ta priročnik prišel komaj do črke I. Zveza nemških filatelistov v Frankfurtu pa si je sedaj zadala nalogo nadaljevati to delo. V kratkem bodo izšli že prvi snopiči.

***

V Londonu je izšla statistika o rabi priložnostnih in spominskih znamk za navadno poštno frankaturo. Največji odstotek ima Nemčija kjer je kar štirideset odstotkov vseh poštnih pošiljk opremljenih s priložnostnimi znamkami. V Italiji se ta odstotek zniža na 18 odstotkov skoraj ničen pa je ta odstotek v Belgiji, kjer so vse priložnostne znamke izdane s prebitkom.

***

V Ženevi je svetovna poštna zveza, to je zveza vseh poštnih uprav sveta. V Parizu pa ima sedež mednarodna zveza filatelistov, ki združuje vsa svetovna filatelistična društva. Ta zveza izdaja tudi svoje uradno glasilo «l'Officiel de la Philatelie». V eni izmed zadnjih številk je objavil ta list statistiko o vseh poštnih upravah sveta, ki jih je 215. Največ jih je v Afriki in sicer 52, tesno ji sledi Azija z 51, na tretjem mestu je Amerika s 47 upravami, nato Evropa s 40 in končno Oceanija s 25. Ta list vsebuje tudi črno listo znamk, ki jih kakšna poštna uprava izda od časa do časa v špekulativne namene.

***

Lani je italijanska poštna uprava mislila izdati nekaj znamk, ki bi bile tiskane na način, da bi se videle trodimenzionalno, to je morda na isti način kot so bile lani tiskane nekatere strani velikih italijanskih revij. Neka ameriška filmska revija je takole komentirala tole zamisel: če bi tudi Amerika izdala znamke v treh dimenzijah s sliko Marylin Monrojeve, filmske igralke, bi postali filatelistični albumi preveč debeli. Sicer pa je zamisel izdajanja takih znamk v Italiji propadla, vsaj za sedaj.

***

Izraelska poštna uprava je dala v promet dopolnilne vrednote svoje poštne letalske serije. Znamke so zelo lepo izdelane. Znamka za 10 prutov prikazuje letalo in drevo oljke, znamka za 70 prutov kraj EnGev na Galilejskem morju, znamka za 100 prutov cesto proti Jeruzalemu, znamka za 200 prutov skalo Leva v pokrajini Negev, znamka za 300 prutov zaliv Elat, znamka za 500 prutov pa slapove Tanur.

***

Tudi Francija je izdala svojo novo serijo za letalsko pošto. Na znamkah so prikazana štiri različna najmodernejša letala. Te znamke imajo tudi namen pokazati svetu, da je Francija na enem izmed prvih mest v izdelovanju modernih tipov avionov. Na znamki za 100 frankov je reaktivni lovec «Mistere V», kateremu je zaupana obramba francoskega neba. Na znamki za 200 frankov je dvoreaktornik «Noratlas», na znamki za 500 frankov vidimo transportno letalo na reakcijski pogon Magister, na znamki za 1000 frankov pa je transportno letalo na reakcijski pogon tipa «Provence».

***

V Ameriki so se zopet pojavile neke nove znamke Nezavisne države Hrvatske. Kot že pred leti, tako so bile tudi te znamke označene od svetovne poštne zveze za popolnoma neveljavne. Pred tremi leti je serija teh znamk praznovala deseto obletnico ustanovitve NDH, sedaj pa se je pojavilo kar več serij, ki so posvečene svetovni poštni zvezi, živalim in cvetlicam. Istočasno so bile obsojene fantomske izdaje znamk države Moluku in «Svobodne Albanije».

Kitajska pošta je izdala posebno znamko, ki je veljavna samo za frankaturo za pisanje pisem v inozemstvo. Takšna znamka na pismu daje cenzorjem avtomatsko pravico odpiranja in cenzuriranja pisem. Te znamke pa se dobijo na poštnih okencih le na pismeno prošnjo, kjer morajo biti navedeni vsi podatki pošiljatelja.

«HITROST JE SOPOTNICA ZMAGE»

Kako je francoski general Giraud šel za svojo sedmo armado v... nemško ujetništvo

V Franciji se je l. 1940 zgodil takle žalosten primer: Generalni štab je imenoval novega poveljnika za sedmo armado, generala Girauda. Giraud je šel nemudoma na pot. Toda nikjer in nikakor ni mogel dobiti zveze s svojo armado. Nesrečni general ni niti najmanj slutil, da je njegova armada že razbita njen štab pa ujet. Giraud je potoval, potoval in navsezadnje sam pripotoval v — ujetništvo. General je bil po pravici kaznovan prav tako kakor tudi nenadarjeno poveljstvo vse francoske armade, ki ni znalo ustvariti stalne, nepretrgane zveze s svojo vojsko na bojišču.

V začetku prve svetovne vojne sta se prav v takšnem položaju znašli na francoskem bojišču prva in druga nemška armada. Nemške vojske so napadale vzdolž reke Marne. Toda v najbolj odločilnem trenutku sta obe armadi izgubili zvezo druga z drugo in z nemškim štabom. Ta ni mogel voditi teh armad in je ves zamišljeni načrt bedno propadel. Vojska se je morala umakniti.

Ob tej priložnosti je pisal neki nemški general tako-le: «Izguba zveze med bitko na Marni, med prvo in drugo armado in poveljstvom bojišča, je bila usodnega in, žal, odločilnega pomena».

Zakaj ima torej zveza v vojnem času, zlasti na bojišču, tolikšen pomen? Zato, ker je od zveze docela odvisno vodstvo vojske. Poskusimo si predstaviti, kako poteka sedanja bitka.

Armada se pripravlja na napad. Prizadeva si, pognati sovražnika z njegove postojanke, ga vreči nazaj, zavzeti njegovo obrambno črto. Toda sovražnik je zavarovan. Če armada plane mahoma naprej, pridejo čete pod močno obstreljevanje in ne morejo doseči namena. Potrebno je napad pripraviti, sovražnika prej oslabiti in zadušiti njegov odpor.

Naprej gre najprej izvidnica. Pešci izvidniki se previdno bližajo obrambni črti, razpoznavajo, kako in kje so razpostavljene sovražnikove čete. Tudi konjenica in tanki gredo na ogled. Ogledniki z vsemi sredstvi natanko ugotavljajo sestav sovražnikove obrambe in njegovo moč.

Da bi ugotovili sovražnikov položaj, gredo na ogledovanje ogledniška letala. Ta prinašajo poročila o svojem opazovanju ne samo na zemljo: v poveljstvo, na letališče, topniškim, oklopnim tankovskim in drugim četam. Če je potrebno, imajo zračni ogledniki zvezo z bombniki, ki hite na sovražnikovo področje, in sporočajo, kje so razpostavljene njegove pomožne čete in topništvo. Težki bombniki pa dostavljajo svoj strašni tovor na naslov, ki so jim ga pokazali.

Seveda tudi nasprotnik ne izgublja časa. Nasprotnik pošilja lovce. Toda bombarderje varujejo lastni lovci.

Medtem so na zemlji že zabobneli topovi. Na sovražnikove postojanke se ruši osredotočeni, množični dobro merjeni topniški ogenj. Ta ognjeni val razbija z rušilno močjo sovražnikovo topništvo in čisti pot svojim oklopnim tankovskim edinicam. V divjem napadu prebijajo tanki obrambno sovražnikovo črto in krčijo pot pehoti.

V sodobnem boju se pehota težko bori brez pomoči tankov in letal brez letalskega varstva iz zraka. Toda letalstvo pri napadu ne napada samo sovražnikovih čet, ki se udeležujejo boja.

V veliki bitki sodelujejo vsi tipi vojske. Boj se razvija na zemlji in v zraku, na bojišču in v sovražnikovem zaledju, na kratki razdalji, ki loči sovražnika drugega od drugega, pa tudi na razdalji več deset kilometrov, hkrati pa tudi v presledkih.

Da dosežejo v boju uspeh, morajo razni tipi vojske delati skupno, skladno in pravočasno. Neogibno potrebno je prej zavarovati delovanje vojske v prostoru in času: kje, kdaj in kakšne čete bodo pripravile in začele napad in se spustile v boj.

Vsaka bitka pomeni zapleteno nalogo. Pravilno rešena naloga pomeni, da je smoter dosežen. Napaka grozi z nepopravljivimi izgubami. Poglavitna težava pa je v tem, da je treba to nalogo nenehno reševati. Naloga sestoji iz števílnih ugank.

Sovražnik je ustavil napad na nekem področju. Na drugem področju se mu je posrečilo vreči v boj nove čete in je prešel iz obrambe v protinapad. Porodili so se nepredvideni zapletljaji. Bojni položaj se je hitro spremenil.

Odpor, zvijače, sovražnikove vojne prevare postavljajo vsak trenutek vedno nove in nove uganke. Potrebno jih je razvozlati sprejeti nove odločitve, in sicer čimprej. Da bi se pravilno odločili, je neogibno potrebno poznati potek boja.

Hitra poročila nenehno javljajo poveljstvu o delovanju svojih in sovražnikovih čet. Hitra povelja dajejo četam nove odločitve poveljstva. Poveljniki morajo biti zmerom tesno v zvezi s svojimi četami. Zveza je neogibno potrebna za izpolnitev sleherne bojne naloge. Stalna trdna in hitra zveza je porok zmage nad sovražnikom.

V sedanji vojni se usoda boja odloča lahko v kratkih trenutkih. Najmanjša ovira pomeni hudo napako. Drago, zelo drago jo plačajo — tisoči človeških življenj. «Hitrost je spremljevalka zmage», je učil svoje slavne vojake Suvorov. To načelo je zdaj postalo zakon.

V boju mora poveljnik stalno in nenehno voditi svoje čete. Brez zveze ni vodstva, nemogoče je voditi boj, nemogoča je zmaga. Poveljnik brez zveze je slep in nem. Njegovi vojaki so prisiljeni delati neodvisno drug od drugega: ta tako, oni drugače.

Prav v prvih dneh napada na Poljsko so nemški fašisti z bombardiranjem razbili velike poljske radijske postaje, porušili najvažnejše linije, brzojavne in telefonske zveze. Glavno poveljstvo poljske armade ni moglo v vsem obsegu voditi vojsko.

Armada brez zveze razpade na tisoče in tisoče posameznih edinic, ki so izgubile podporo druga druge, izgubile skupno skladnost in sodelovanje svojih delov. To ni armada, ampak neredna tolpa. Takšna armada je brez moči. Ni sposobna zmagati, kaj še nuditi odpor sovražniku.

Je res ali ne?

VPRAŠANJA

Odgovorite z «da» ali «ne» na naslednje trditve:

1. Barva zvezde je odvisna od njene temperature.
2. Nihče še ni preplaval Gibraltarske ožine.
3. Največji polotok na svetu je Skandinavija.
4. Samo šest oseb od stotih umrje od starosti.
5. Po šestdesetih letih nohti počasneje rastejo.
6. Površina Čadskega jezera se izpreminja glede na letne čase.
7. Maraskino je italijanski liker.
8. V globinah je morje negibno.
9. V starem Rimu so imele hiše kvečjemu eno nadstropje.
10. Na svetu je položenih že 675.000 km podmorskih kablov.

Ivo Zorman

MILOŠ

Popoldneva Jurček ni utegnil počakati. Takoj po zajtrku je šel po mestu iskat tovarišev. Fič je bil prvi, ki je naletel nanj.

«Si jih videl?»

«Videl,» je rekel Fič.

«In Rudijevo mamo?»

«Tudi njo; Rudija pa ni bilo.»

«Ni ga bilo. Morda jim je ušel? Drugega ne more biti.»

Spogledala sta se in drug drugemu brala v očeh strah pred najhujšim. Vse tisto, o čemer so govorili zadnje dni, jima je živo vstalo v spominu. Zavila sta proti graščini, molče, kakor da sta že zdavnaj domenjena. Tudi po poti nista spregovorila.

Hiše okoli Rudijevega doma so bile kakor pogreznjene same vase. Vrata so bila zapahnjena in okna zagrnjena. Ljudi je še vedno držal za grlo strah, ki jih je bil navdal ponoči, da si niso upali odpreti in ne pogledati na cesto. Jurček in Fič sta strahoma stopila po kolovozu. Plašno sta se ozrla, preden sta šla k hiši.

— Če ju dobe? Kako naj odgovorita na vprašanje, kaj iščeta tukaj?

Hiša je bila tiha, nič posebnega ni bilo videti okoli nje, samo na vratih je visela vrvca s pečati. Stopila sta okrog, da bi našla vsaj sled za izginulim tovarišem. Voda se je cedila po hribu, za steno so ležale prazne konzervne škatle in razbite steklenice med njimi pa so poganjale koprive. Drugega nič. Fič se je celo vzpel na prste, da bi pogledal skozi okno pa je bilo v hiši preveč mračno, da bi kaj videl.

«Pojdiva!» je rekel Jurček.

Popoldne so se zbrali mračni. Vse je težila ista skrb. Še Peter je pozabil na svoj kruh, da se mu je drobil v žepu in ga je moral potlej zmetati ribam.

«Z Jurčkom sva bila zjutraj tam,» se je oglasil Fič.

«Tudi jaz sem šel pogledat,» je rekel Ostoj. Bil je še bolj zamišljen in pogreznjen vase kakor navadno.

«Kaj misliš?» je vprašal Jurček.

Samo skomizgnil je z rameni, sklanjal glavo med koleni in s kamnom risal v pesek črko R.

«Le to vem, da bom nekaj storil,» je rekel čez čas in dvignil glavo. «Nekaj, kar...»

«Kaj?» je hotel vedeti Fič.

«Boste že videli.»

Tako zamišljene jih je zmotil Miloš, ki je nenadoma vstal pred njimi, kakor bi bil zrasel iz tal.

«Rudi me pošilja,» je rekel tiho in se v zadregi prestopil na pesku.

«Rudi?»

Vsi štirje so planili pokonci, ga obstopili in v en glas silili vanj z vprašanji.

«Kako pošilja?»

«Kje je?»

«Si ga videl?»

«Dopoldne,» je Miloš končno prišel do besede, «ko sem na Sveščevem hribu iskal palice, me je poklical. Pred Nemci se skriva že ves ...

«Torej je ušel?» se ... Ostoju kakor vzdih ...

«Ušel,» je pritrdil ...

«Kje ga najdemo?» ... vedeti Fič.

«Saj vam lahko po... se je ponudil Miloš.

«Pa veš, da je to — no?» je zanosljal Fič.

Sveščev hrib se je ... takoj nad graščino. ... raščen z mladim bor... se je na nasprotni ... mo spuščal v grapo. ... pod vrhom, je, skrit ... kimi borovci, čakal ...

«Si ušel?» so mu ... proti tovariši. Pod... se, kakor da se že ... videli.

Miloš se je hotel ... straniti, kakor člo... opravil, kar mu ... ročeno.

«Kam?» ga je ... «Saj si vendar n... ga je za ramo, ... ga potegnil k sebi.

«Miloš je dober ... pritrdil Rudi. «Lahko ... pomagal.»

«Tudi jaz mislim ... pritegnil Ostoj.

Milošu so zažareli ... so ga zmeraj gledali ... strani, za razvajenca ... klicali, sedaj ga ... medse tile, ki jih ... gledal le od daleč ... njah ni upal na njih ... stvo.

«Prišli so, ko je ... ma,» je začel Rudi ... je šla odpirat, ko ... po vratih, jaz pa ... kuhinji skril v od... štedilnikom. Nihče ... iskal in sem lahko ... kako so premetavali ... in kako so odpelj... Ko je vse potihnilo ... zel skozi okno in ... v borovju.»

Pripovedoval je ... kakor bi ne bilo nič ... ga. Na obrazu so se ... li sledovi solz, a ... narave, da bi nikol... znal, da je jokal.

«Kam pa sedaj?» ... Ostoj.

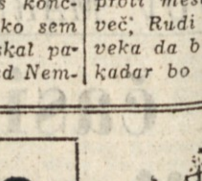
«O mraku odidem ... čevo. Čez nekaj ... že lahko pokazal ... slim. Kdo le se bo ... me! Saj lahko ... tisto noč ni bilo ... se jim bom pa ...

Poslušali so ga ... z glavami. Močno ... njihovih očeh. Iz... izgnanstvu in bil ... sam sebi prepušč... dar bi nihče ne m...

Do poznega ... ostali na hribu in ... kovali. Miloš je ... čal. Kaj naj tudi ... šele prišel?

Ko so se poslovili ... za drugim izgubili ... svoji poti, je Miloš ... nji. Težko mu je ... Rudija samega. — ... mora biti, ko je ... ljen je razmišljal ... proti mestu. Zanj ... več. Rudi pa sedaj ... veka da bi mu odr... kadar bo lačen.

PRAVLJICE, PESMICE IN UGANKE ZA NAŠE NAJMLAJŠE

MODRA SODBA

Nekoč sta živela dva brata. Bila sta revna in sta se napotila v svet. Na poti sta našla mošnjo z zlatniki in dvema rubinoma.

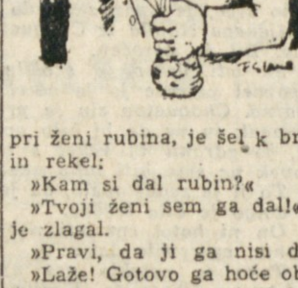
»Jaz imam dovolj vrnem se domov,« je dejal eden.

»Meni je to premalo, grem naprej.«

Razdelila sta si zlato in rubina. Preden sta se razšla, reče tisti, ki je šel naprej:

»Bodi tako dober in nesi moji ženi moj delež.«

Čez tri leta se vrne drugi brat iz tujine in ker ni našel pri ženi rubina, je šel k bratu in rekel:

»Kam si dal rubin?«

»Tvoji ženi sem ga dal!« se je zlagal.

»Pravi, da ji ga nisi dal.«

»Laže! Gotovo ga hoče obdržati zase,« si je izmislil brat.

Ko je to slišal, je šel mož k ženi in jo pretepel. Žena je zbežala k sodniku

Sodnik je poklical predse brata in vprašal prvega:

»Povej po resnici, si dal bratovi ženi rubin?«

»Sem!« je odvrnil.

»Žena ima rubin, pri njej ga išči!« je razsodil sodnik.

Ko je žena slišala to krivico, je zbežala naravnost k cesarju in se mu pritožila.

»Pripeljite oba brata in priči!« je ukazal cesar.

Ko so prišli, je vsakemu posebej dal kos voska in ukazal, naj naredi model tistega rubina.

Brata sta napravila enaka modela, priči pa seveda ne.

Potem je poklical ženo in ji dejal:

»Napravi tudi ti iz voska model rubina!«

»Kako naj ga naredim, ko ga nisem nikoli videla.«

Ko je cesar to slišal, je poklical prvega brata in mu velel vrniti rubin, nato ga je skupaj z lažnima pričama dal izgnati.

(Indijska)

Kdo bo dalj zdržal?

Opica in zajec sta bila dobra tovariša. Nekoč se sporečeta. Opica je očitala zajcu, da se venomer ozira, kar ni lepo.

«Kar tiho bodi, ti se pa stalno praskaš. Meniš, da je to lepo?» je odgovarjal zajec. Nekaj časa sta se prerekala, končno pa sta se zmenila, da bosta ves dan od jutra do večera sedela skupaj in se ne bosta ganila, da vidita, kdo bo dalj zdržal: zajec se ne sme ozirati, opica pa ne praskati.

Prišel je omenjeni dan. Ko je sonce vzšlo, sta se opica in zajec našla in sedla drug poleg drugega. Opica je sedela negibno, z rokami v naročju, zajec pa je gledal naravnost v tla. Sedela sta tako, sedela do poldneva. Obema je bilo že težko. Zajec je bil neznansko radoveden, kaj se godi okoli njega, opico pa je že vsepovsod srbelo. Ni mogla več strpeti. Začela je pripovedovati:

«Veš. ko sem bila v vojni, so me zadele krogle tukaj... in tukaj... in tam in še tukaj. Vsepovsod!» in s prstom je kazala, kje vse da je bila zadeta. Kadarkoli se je pa dotaknila kože se je popraskala.

Tudi zajec se ni mogel zdržati in je začel svojo zgodbo:

«Ko sem bil jaz v vojni, je bilo grozno. Sovražnik me je nekoč zasledoval. Tako me je bilo strah, da sem kar skakal. Zdaj sem, zdaj tja in zopet sem in zopet tja».

Ko je tako pripovedoval in kazal kako je skakal, se je večkrat ozrl in si ogledal vse naokoli.

CI CI FUJ!

Deček in sinica

Živela je srčkana, pa že tako srčkana siničica. Skakljala je od veje do veje ter neprestano ščebljala.

«Ci — ci — fuj! Ci — ci fuj!» — se je razlegalo po trati.

Mali deček je pasel ovco. Zagledal je sinico. Bila pa je že tako lepa, da jo je požiral kar z očmi. Gledal jo je ter povsem pozabil na ovco. Tako vesel bi bil, če bi se mu sinica spustila na roko, da bi mu ščebetala na dlani. Za nič na svetu bi ji ne napravil kaj žalega.

Siničica ga je pogledovala prav veselo.

«Ci — ci — fuj! Ci — ci — fuj!» je ščebetala tako živo.

Dečku se je zdelo, da mu šepeče:

«Prijateljček moj! Prijateljček moj!»

Gledal jo je in gledal ter poslušal: čutil se je tako veselega, srečnega.

V. J. K.

Jež, komar in lisica

Komar je srečal ježa ter ga povprašal:

«Prijatelj, kam pa se ti neki tako silno mudi?»

Jež je začudeno pogledal krog sebe. Nikakor ni mogel doumeti, kdo ga nagovarja.

Ko je komar opazil njegovo začudenje, mu je sedel prav na nosek. Tako rad bi jež hlastnil po njem, a ni mogel.

Komar, ki je razbral njegovo misel, mu je rekel:

«Kaj bi bil na boljšem z menoj, če bi me pohrustal? Tvoj želodček bi tega sploh ne opazil.

Veš, ježek, kaj bi ti predlagal? Da bi sklenila prijateljstvo in zavezništvo».

Jež se je nameraval prvi hip, nekam ošabno napihniti, a se je še do časa premislil ter rekel:

«Pa naj bo! Zares ne vem, v čem mi boš ti koristen!»

Ni se dobro to izgovoril, ko se je priplazila mimo lisica. Tako tiho je capljala, da je jež niti ni slišal. Če bi mu komar ne šepnil, kdo da se mu bliža, bi se lisica za gotovo posladkala z njegovim mesom. Tako pa je njen smrček zadel le na ježeve bodice ter se malce rdeče pobarval.

Lisica si je lizala ranjeni smrček ter potrpežljivo čakala.

«Ga bom že ugnala», — si je mislila. — «Saj ne bo ne prvi ne zadnji, ki izgine v mojem želodcu».

Komar jo je vestno opazoval. Ne bi mu bilo ljubo, da bi zaradi nje poginil njegov novi prijatelj.

Klobčič se je že nameraval odviti, ko je, k sreči, komar to opazil. Šepnil je prijatelju:

«Še ne, še ne; lisica čaka nate».

Klobčič se je zopet zavil. Lisica pa je bila potrpežljiva. Mislila si je:

«Le malce potrpljenja bo se treba, pa boš, konec koncev, le moj».

Komarja je skrbelo, da ne bi prišel ob prijatelja. Počasi je zlezel lisici na smrček in tako pošteno pičil, da je tako močno kihnila, kot bi imela vsaj devet prehladov na grbi. Komar se je komaj rešil pred njenim močnim pihom. Le malo je manjkalo, pa bi bil ob življenje.

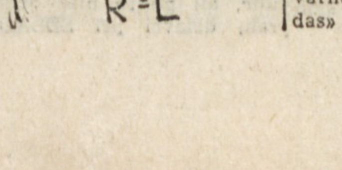
Lisica je sedaj razumela, da ima jež malega, a zanjo vendar neprijetnega zaveznika, pa je sklenila, da jo pobriše dalje, da si poišče drugje kaj za pod zob. Da ne bi pokazala, ježu in komarju, da je nekako ugnana, je prezirljivo zabrundala:

«Kaj bi z ježem, ko pa so ga skoraj same bodice: Bolje bo, če si privoščim rejenega zajčka».

Pomahala je z repom ter odbrzela dalje.

VLADKO KOGOJ

Rebus

Rojstvo parnika in podmornice

Že leta 1543 je Blasco de Geray v Barceloni delal prve poskuse s čolnom na paro, o katerih pa prav malo vemo. Leta 1707 je Francoz Denis Papin pritrdil parni stroj v čoln, ki je s svojo lastno silo plul po reki Fuldi. Toda ladjarji so mu ponoči «prvi parnik» razbili, ker so se bali, da bodo s svojimi neokretnimi barkami ob kruh. Oče parnika Papin je umrl v siromaštvu in pozabljen od vseh.

Leta 1774 so štirje Francozi zgradili majhno ladjo in vstavili vanjo Wattov parni stroj. Pozvali so člane pariške Akademije znanosti, da si napravo ogledajo, toda akademiki so to odklonili. Kralju so celo svetovali, naj jim ne izda pravice do patenta.

Tudi v Ameriki ni bilo nič bolje. John Fitch je zgradil majhen parnik s kolesi na lopate, ki pa ni vzbudil resnega zanimanja.

Takrat je živel v Londonu slikar Fulton. Slučajno se je seznanil z izumiteljem parnega stroja Wattom. Ko je ta spoznal, da se Fulton vse bolj zanima za mehaniko kakor za barve, ga je pregovoril, da je v resnici postal inženir. Leta 1803 je zgradil Fulton 18 m dolgo ladjico, ki jo je poganjal parni stroj, toda javnost se mu je smejala.

Prvi parnik, ki so ga spustili v morje, je bil ameriški «Phoenix», ki je vozil iz New Yorka v Phyladelphijo. Ameriški je bil tudi parnik «Savannah», ki je prvi preplul Atlantik. Vse te ladje so poganjala lopatasta kolesa.

Prva potovanja s parniki so bila draga počasna in nevarna. Ladjo «Charlotte Dundas» je razneslo. Prekooceanska vožnja je trajala več tednov, včasih pa se je raztegnila tudi na več mesecev. V enem stoletju in pol pa se je parnik tako izpopolnil, da prevozi ocean v nekaj dneh.

Poskuse s podmornicami so delali, še preden so rešili problem parnika. Leta 1620 je neki Holandec zgradil čoln, s katerim je nameraval pluti pod vodo. Seveda mu ni uspelo. Leta 1787, med državljansko vojno v Ameriki, je zgradil Bushnel plovilo v obliki želve, s katerim se ... pod vodo približati ... ladjam in jih razstreliti ... «želva» se ni obnesla ... deset let pozneje je ... ton, izumitelj parnika ... šal srečo. Napoleonu ... dil načrt za podmornico ... thilus», ta pa ga je ... Zato se je Fulton ... njegovim sovražnikom ... žem, ki so izum o... z njegovo podmornico ... lili ladjo «Doroteo» ... prvi vojni uspeh po...

Trije magični kvadrati

I. kvadrat: (5x5): 1. običajno darilo za dosežen športni uspeh, 2. zaslomba, 3. vojak ga dobro pozna, 4. vrsta papige, 5. uniformiran strežaj pri velikaših.

II. kvadrat (5x5): 1. kdor lovi rake, 2. francoski ... (François, 1786—1853), ... čolna, 4. žensko ime ... obleke.

III. kvadrat (3x3): ... žival, 2. naplačilo ... vprašalni zaimek.

KAJ MORAJO VEDETI NAŠI SADJARJI

ZAKAJ OBREZUJEMO SADNO DREVJE?

Kdaj krajšamo, kdaj redčimo - Kdaj in kako obrezujemo - Stremeti je treba za tem, da se pri operacijah ne oddaljujemo preveč od naravnega razvoja dreves

Mnogi sadjarji so v zmoti, ko mislijo, da je samo rez odločilno opravilo. S samo rezjo ne moremo narediti zdravega rastnega in rodovitnega drevja, odločilna je prehrana. Potrebno je torej zadostno in pravilno gnojiti, pa tudi škropiti, da bo drevje bujno in rastno, da ga bo mogoče obrezovati in mu z rezjo pomagati.

Največkrat se škoduje drevju predvsem v mladosti s tem, da se nepravilno in močno obrezuje ter poleg zanikrne oskrbe na ta način slabi. Mlade nasade moramo tako oskrbovati, da bo imelo drevje vse pogoje za uspevanje. Poleg zadostnega gnojenja je treba drevju dovoljne vlage (zalivanje, rahlanje ter zastiranje kolobarjev) ter ga ščititi pred raznimi zajedavci. Mladi nasadi morajo doseči do 80 cm dolge poganjke. Le tako drevje doraste v nekaj letih v obsežno krono in začne rano obilno roditi.

Nekoč so bili sadjarji mnenja, da je kakršnakoli rez drevju škodljiva. Z nastankom obsežnejših nasadov pa se je pokazalo, da je treba drevje vzgajati in oblikovati z rezjo. Mnogi so v tem zašli v skrajnost in so rez izumetničili, do zmešnjave in nerazumljivosti. Tako so nastale napake, ki se na žalost še vedno ponavljajo v škodo zdravja in rodovitnosti drevja.

Za čim stremimo pri rezi?
1. Da vzgojimo drevesu v mladosti ustrezajočo drevesno obliko;
2. da uravnavamo rodnost že rodnih dreves;
3. da ohranjamo krono redko, svetlo in zračno.

Zadnja točka je glavni cilj rezi, ker le tako dosežemo zmerno redno rodnost, pridelek kakovostnega sadja in zdravje dreves. Omogočimo mehanizacijo škropljenja, obiranja in drugih rednih del. Pojmi o rezi in redčenju pa so kaj različni, zato bom skušal stvar pravilno prikazati.

Drevesna krona naj bo tako redka da lahko tudi notranji in spodnji deli drevesa normalno delujejo, da je tudi notranje listje deležno sončne svetlobe in bo lahko nemoteno presnavljalo ali asimiliralo. Dognano je, da je notranje zasenčeno listje v pregosti kroni nedelavno ali pasivno in na celo prehranjuje listje zunaj krone, ki je obsevano in tako delovno ali aktivno, da prehranjuje celo drevo. *Z redčenjem moramo doseči to, da bo vse listje aktivno*, ker le tedaj bo življenjska funkcija drevesa normalna. Vsaka rastlina, če naravno raste, se razrašča tako, da čimbolj izkoristi sončno svetlobo. Samostojno rastoče drevo se razrašča nemoteno in si zgradi lepo, zaokroženo, redko in nizko oblasto krono, da često redčenje ali rez nista potrebna. Drevo pa, ki raste v tesni skupini drugih dreves, ki ga ovirajo v razvoju, je primorano tekmovati z njimi. Če je slabotno, ga močnejša sosednja drevesa zadušijo. Če pa je toliko močno, da s sosednjimi drevesi tekmuje, tedaj se bo vzpelo v višino za sončno svetlobo. Če pa poseže vmes človeška roka, prepreči z nesmotrno rezjo naravni razvoj.

Z vsako rezjo drevje motimo in ga slabimo. Slabotno drevo lahko z rezjo uničimo, ali mu vsaj skrajšamo njegovo življenjsko dobo. Tudi bujna drevesa z rezjo slabimo, ker jim vzamemo drevesne dele in jim zmanjšamo listno površino. Obrezana drevesa skušajo izgubljeno nadomestiti s tem, da bujno poženejo nove poganjke in si ustvarijo novo listje, ki jim je potrebno za njihov življenjski obstoj. Najčešče škoduje drevju krajšanje in pomlajanje. S krajšanjem omejimo drevesno krono in zmanjšamo prostornino. Nastali novi poganjki, ki so posledica krajšanja, se zgoste in se s svojim listjem v tej zmanjšani prostornini med seboj dušijo medtem ko je bilo listje pred krajšanjem sorazmerno razdeljeno na večji prostornini drevesne krone in bilo deležno več svetlobe in zraka. *S krajšanjem vej torej krono zgoščujemo, kar je popolnoma nasprotno s smotrom svetle in zračne krone z aktivnim listjem.* Rez torej razumemo pod dvema različnima pojmoma: krajšanje lesnih mladik ter krajšanje in pomlajevanje vej in rodnega lesa ter redčenje lesnih poganjkov rodnega lesa in rodnih vej.

Kdaj krajšamo, kdaj redčimo?

Pri vzgoji mladih dreves krajšamo pri izgradnji krone le prva leta v najnujnejših primerih, redčimo netemeljito. S tem dosežemo krepko ogrodje drevesne krone. Z redčenjem pospešimo razvoj redke krone, medtem ko dosežemo s krajšanjem ravno nasprotno.

Pri starejšem rodnem drevju, pa poleg rednega in temeljitega redčenja, krajšamo in pomlajamo le rodne veje in rodni les zato, da zmanjšamo čezmerni nastavek, ki ga črpa in slabi pa tudi zato, da ga vzbujamo k obnovitvi mlajšega rodnega lesa. S tem vzdržimo drevo v zmerni in redni vsakoletni rodnosti. Drevje ohranimo mladostno, bujno in zdravo.

Načelno se moramo držati zmernosti. «Srednja pot, najboljša pot!» Ta pregovor drži tudi pri rezi. Pretiravanja pa tudi površnosti ne vodijo do cilja. Z močno rezjo drevje slabimo, ker mu jemljemo drevesne dele, za katere je potrošilo veliko snovi in za katerih nadomestilo bo porabilo še enkrat toliko snovi, da bo ponovno pridobilo na svojem obsegu. Z rezjo povzročene rane so za drevesa nevarne tem bolj, čim večjega obsega so in čim bolj so bila drevesa z rezjo oslabljena. Tudi za celjene ran potrebuje drevo obilo snovi in rastne bujnosti, da jih čimprej zaceli. Stare nezaceljene rane slabotnih dreves povzročajo trohnenje in odmiranje vej in debel od znotraj. Z rezjo zmanjšamo listno površino, listje pa, kakor vemo, je zanj važen življenjski činitelj.

Kdaj in kako obrezujemo?

V glavnem razlikujemo zimsko in poletno rez. Zimska rez je temeljna rez, katero izvršimo dosledno in natančno. Pozimi ko je drevje brez listja, je to laže izvedljivo, ker nam listje ne ovira pregleda posameznih delov krone. Zimska rez ni tako škodljiva zaradi izgube drevesnih delov, ker z zimsko rezjo le posredno zmanjšamo listno površino. Bolj nevarne pa so pozimi povzročene rane, ker tedaj drevesa mirujejo in se do vegetacije, ko se začne celjenje, globoko zasušijo in nato teže zacelijo. Pozimi redčimo krajšamo in pomlajamo.

Poletno rez vršimo le v nujnih primerih pri mladem drevju, dokler vzgajamo ogrodje krone, pa tudi pri starejšem pomlajenem ali precepljenem drevju. *Poleti samo redčimo in ne krajšamo.* Poleti obrezujemo le zato, da vzdržimo krono redko in da omogočimo vsemu listju popolno aktivnost. Poletna rez mora biti zmerna, zato jo vršimo večkrat v presledkih, kar se ravna po bujnosti drevesa. Pri enkratni rezi vzamemo drevesu največ 10% aktivnega listja, ker bi sicer drevo oslabili. Zmerna poletna rez je koristna in potrebna, ker z njo pospešimo in povečamo obseg. Prirastek ostalih preredčenih mladik, ki tvorijo ogrodje krone, je zato mnogo večji na račun tistih, ki smo jih odstranili. V času rasti se drevesne rane hitro celijo, ker so v neposredni povezavi z aktivnim listjem, ki presnavlja hrano za celjenje.

Da izvršimo rez pravilno, moramo vedeti, kakšno drevesno obliko hočemo vzgojiti. Glede oblik sem mnenja, da je bolje, da si ne osvajamo kakih umetnih. Težko je reči, katera oblika je najboljša, vse imajo nekatere dobre pa tudi slabe strani. Stremeti moramo za tem, da se ne oddaljimo preveč od naravnega razvoja dreves. Vsako drevo si že po naravi ustvari vrh ali podaljšek debla in če tega odstranimo, je to za drevo protinaravno kar pričajo na tem mestu nastati novi bujni poganjki, ki hočejo vrzel izpolniti in stvoriti nov vrh. Pričakujemo, da bo prinesla bodočnost v izboljšanju oblike nekatere spremembe, ta čas pa se bomo posluževali doslej znanih drevesnih oblik, predvsem pa naravne drevesne krone.

Pri rezi moramo nadalje upoštevati sadna plemena pa tudi posamezne sorte. Razločevati moramo posamezne dele drevesne krone; lesne, vodene ter predčasne poganjke in razne zvrsti rodnega lesa. Upoštevati moramo starost in rodnost drevesa, bujnost rasti, zdravje ter splošno oskrbo glede gnojenja in škropljenja.

Rez delimo na vzgojno ali oblikovalno pri vzgoji mladih dreves in produktivno pri odraslih rodnih drevesih. V mladosti vzgajamo ogrodje drevesa, ko pa je osnova drevesne krone zgrajena in začnejo drevesa roditi, preidemo postopoma na produktivno rez. Pri vzgoji v mladosti pretežno redčimo lesne poganjke in le v nujnem primeru krajšamo tudi voditeljice. *Ko nastopi rodnost, izključno samo redčimo* vse do tedaj, ko so drevesa nekajkrat zarodila in so začela zaostajati v rasti. Poleg izdatnega gnojenja je sedaj začeti z redukcijo rodnega lesa, z izdatnim redčenjem in pomlajanjem. To naj se vrši tako, da se razsežnost krone ne zmanjša. Pomlajati ne smemo glavnih ogrodnih vej, nego izključno samo rodne veje in rodni les. Medtem ko odstranjujemo v mladosti zaradi redčenja samo navpične poganjke in ščitimo ostale, ki imajo podrejen položaj, redčimo in pomlajamo pri rodnem drevju pretežno spodnje izrojene veje in izrojen rodni les.

Pri takem postopku znatno skrajšamo mladostno pasivno dobo, ko drevje še ne rodi in tako pospešimo poleg razvoja krone tudi obseg rodnosti. Zagovornikom, ki mislijo, da mlado drevje ne sme roditi, v pojasnilo, da po zadnjih izkušnjah lahko zarodi brez škode vsako drevo, ne glede na starost, toda le toliko, da ne trpi v razvoju.

CEROVLJE Z VINOGRADOM

V vinogradu morajo biti trte obrezane in povezane preden začne trta solziti. Mesec marec je najboljši za sajenje trt. Kdor ni še gnojil trtam, naj gnoji z domačim hlevskim gnojem z dodatkom superfosfata in morda tudi kalijeve soli.

Razstava vin Slov. Primorja v Gorici

Od 1. do vključno 4. maja t. l. bo v Gorici III. razstava vin Slovenskega Primorja. Prvi dve razstavi sta imeli lokalni značaj, medtem ko bo letošnja razstava širšega obsega. Zastopana bodo vina Slovenskega Primorja (istrski refošk, malvazija, merlot in dr.); goriška vina, vipavska vina, briška vina in kraški teran. Ta razstava bo tradicionalna tako, da bo prihodnje leto v Kopru.

Razstavljavci bodo morali oddati 10 litrov sortnega in kvalitativnega vina zato postavljeni komisiji. Vina bodo predvsem kemijsko analizirali in nato bodo prišla pred komisijo za pokušanje. Analize in vstekleničenje v enotne steklenice bo izvršil Vinarsko sadjarski zavod v Šempetru pri Gorici.

Vsa vina bodo imela enotne steklenice in etikete.

Čas oddaje vin je določen do 10. aprila t. l.

Predvidene so nagrade in diplome za najboljša vina. Podjetja bodo deležna le diplom.

Da bi bila vina dobro izbrana, je postavljena posebna komisija, ki na terenu pregleduje vzorce in daje nasvete interesentom. Potrebno je izbrati predvsem vzorce dobrih, zdravih in sortnih vin.

Razstava vin Slovenskega Primorja je organizirana v interesu vinogradnikov, vinske trgovine in potrošnikov. Namen razstave je dvigniti ugled primorskih vin istočasno pa bo razstava dala smernice in navodila vinogradnikom za nadaljnje delo pri obnovi vinogradov in izboljšanja vin.

ELEKTRONI PROTI ZIVILSKIM SKODLJIVCEM

V modernem kmetijstvu uporabljajo elektrone in elektromagnetične valove za uničevanje žuželk, ki uničujejo v skladiščih živila kot pšenico, moko, fižol. Elektromagnetični valovi ubijajo žuželke, ki se vgnezdijo v vskladiščena živila. Uporabljajo pa tudi z uspehom ultravioletne žarke, rentgenske žarke in gama žarke.

AMERIŠKA PSENICA ZA LIBIJO

Ameriška uprava za delovanje v tujini (FAO) je darovala Libiji 2.200 ton pšenice, kar naj pomaga družinam, ki jim grozi lakota.

OB ŠIRJENJU LISTA „RINASCITA AGRARIA"

POLITIČNE LIMANICE POD STROKOVNIM VIDEZOM

Vsiljevanje italijanskega strokovnega kmečkega tiska slovenskim kmetom predstavlja poskus poitalijančevanja slovenskega življa

Že nekaj mesecev izdaja «Kmetijski konzorcij v Trstu» in pošilja našim kmetom list «Rinascita agraria», ki ga ureuje neki Bruno Natti in pri katerem sodelujejo razni italijanski strokovnjaki, med katerimi tudi ravnatelj Kmetijskega nadzorništva. List, ki naj bi bil namenjen strokovni izobrazbi naših kmetov in jim prinašal razne novice, pojasnila in nasvete, je seveda napisan od konca do kraja samo v italijanščini. V njem ni niti ene slovenske besede, sestavljen pa je tako, kakor da bi naše ozemlje spadalo pod Italijo.

V novoletni številki vabi uredništvo svoje čitatelje, naj pošljejo 500 lir, da bodo redno dobivali list, ki so jim ga kar 4 mesece pošiljali brezplačno, češ da bodo tako podprli akcijo omenjenega lista v korist kmečkega sloja tega področja.

Kakšen duh veje iz tega «strokovnega lista» nam dokazuje na primer kratka novica na zadnji strani zgoraj omenjene številke pod naslovom «Al convegno nazionale dei coltivatori diretti», iz katere zvemo, da je dr. Rustia-Traine (predsednik ustanove «Federazione coltivatori diretti») na državnem zborovanju teh ustanov v Rimu poročal o razmerah tukajšnjega kmetijstva «con specifico richiamo ai provvedimenti allo studio e da attuare a favore delle categorie rurali dell nostra zona al momento del *previsto passaggio di amministrazione*», t. j. «s posebnim poudarkom na ukrepe, ki jih proučujejo in jih bo treba izvesti v korist kmečkega sloja naše cone *ob predvidenem prehodu uprave*» (Italiji — op. ur.).

Ne bomo prenehali poudarjati, da so kmetje tukajšnjega ozemlja skoraj izključno Slovenci, ki nikakor nočejo več pod upravo Italije. To je vse naše ljudstvo neštetokrat zelo jasno in odločno povedalo in potrdilo s svojo krvjo. Ti kmetijski «strokovnjaki» pa že delajo račune in načrte, kot da bi bila vsa zadeva o italijanski upravi na našem ozemlju že gotovo dejstvo. «Strokovni list», ki naj bi «podpiral» akcijo v korist tukajšnjega kmečkega sloja, pa je tem gospodom le sredstvo za neko drugo akcijo, ki nima s kmetijstvom prav nič opravka in je v bistvu nasprotna gospodarskim interesom našega človeka. Že samo dejstvo, da je list napisan v italijanščini in da ga pošiljajo našim slovenskim kmetom, pa dokazuje, da je to vrh vsega sredstvo za poitalijančevanje slovenskega življa, kar so tudi italijanski kmetijski tečaji v slovenskih vaseh.

Zakaj «Kmetijski konzorcij», ki izdaja omenjeni list «s sodelovanjem ustanov, ki se zanimajo za kmetijstvo» (kakor je napisano v listu), ne poskrbi, da bi bil list napisan v jeziku ljudi, katerim je namenjen? Če bi tem ustanovam zares bil pri srcu napredek našega kmetijstva, potem bi prav gotovo izdajale slovenski strokovni list za kmete našega področja, če ne bi imele drugih, bolj ali manj skritih namenov.

Razen omenjenega lista pa pošiljajo v naše vasi še mesečnik «Il coltivatore giuliano», ki ga izdaja «Federazione coltivatori diretti». V zadnji številki na več krajih vabi ta ustanova naše kmete, naj se naročijo na list, naj vsakdo pridobi vsaj še enega naročnika, in naj se vpišejo v «federazione», ki da bo ščitila njihove interese.

Kako pičlo število članov ima omenjena ustanova, smo že večkrat pisali. Seveda si ti gospodje želijo, da bi jim naši kmetje šli na limanice; radi bi spravili pod svojo streho vse naše slovenske kmete, da bi jih laže poitalijančili in da bi o tem vpili na vse vetrove v svoje propagandistične namene. To bi bile «koristi».

Zaman so papir, vabila in obljube! Naši ljudje dobro vedo, v katerem grmu se skriva zajec in kam spadajo podobni listi ter mesečniki. Marsikdo pa se bo vprašal, odkod vendar denar za te liste? Ne bomo odgovarjali, ker si vsakdo lahko predstavlja odkod in zakaj.

Kako živijo trž. visokošolci v Ljubljani

(Nadaljevanje s 4. strani)

sati o Klubu tržaških visokošolcev v Ljubljani, čeprav nemara ni videti tako, zato naj vsaj ob koncu povem o njem še nekaj besed.

V zadnjem letu je klub, kakor vse kaže, stopil v novo, plodnejše obdobje svojega življenja. Začelo se je menda z nepozabnim občnim zborom in volitvami lani in diplomatsko zvijačo našega dolgoletnega predsednika (tudi tajnik menda ni bil povsem nedolžen pri tem), ki pa je ne smem izdati, čeprav je bila zelo uspešna. Seveda ne gre temu pripisovati vso hvalo za razmah, ki ga je klub doživel, a je važno le to, da je končno lahko pokazal nekaj uspehov svojega dela.

Nabiralna akcija orodja za slovenske strokovne šole v Trstu je izpolnila pričakovanja. Tudi zbornik tržaških visokošolcev v Ljubljani se po mnogih naporih in jezah tiska in bo kmalu zagledal beli dan. Takrat se bo lahko izrekla končna sodba (upam, da tehtnejša od moje) o njem in o našem delu.

Toda delovanje kluba je šlo v drugi smeri — začel je izpolnjevati tudi družabni del svojega poslanstva.

Pomemben uspeh, da o manjših ne govorim, je bil akademski ples v Kopru 13. februarja t. l., ki naj bi postal tradicionalna družabna prireditev slovenskih visokošolcev Svobodnega tržaškega ozemlja. Na predvečer plesa je bil, tudi v Kopru, literarni večer mladih književnikov, članov klubov tržaških in primorskih visokošolcev. Dasi je še prezgodaj, da bi izrekli sodbo o mladih literatih, ki so brali svoja dela, je to vendarle dogodek, ki vzbuja nove nade o bodočnosti tržaškega in primorskega slovenstva.

Še pomembnejši dogodek — upam, da ni prezgodaj, če že zdaj spregovorimo o njem, bo izid revije, ki jo nameravajo izdajati mladi književniki STO in Slov. Primorja.

Ob tem, mislim, se bomo tržaški visokošolci v Ljubljani, tisti, ki si že belimo glave v zadnjem naporu pred diplomo in tisti, ki komaj vstopamo s plahimi koraki tja, kjer se učenost zajema z veliko žlico, nekoč vendarle lahko z veseljem ozrli nazaj na študentovska leta in na klub, ki nas veže ter nas bo vezal v eno družino.

RADA JELINČIČ

SVETOVNI POLOŽAJ KMETIJSTVA V L. 1953

Prebivalstvo narašča hitreje kot pa pridelovanje hrane...

Človeštvo se bo lahko prehranilo le z boljšo izrabo poljskih pridelkov

Objavljeni podatki o svetovnem položaju kmetijstva v letu 1953, ki temelje na podatkih iz vseh delov sveta, kaže, da je lani svetovni pridelek riža, sladkorja, mesa, živalskih maščob in kiselkastega sadja dosegel rekord vseh časov. Produkcija pšenice, krompirja, fižola in graha, jedilnih rastlinskih olj in mlekarskih izdelkov je bila sicer tudi visoka, vendar ne rekordna.

Lanski pridelek teh živil, na katere odpade 80 odstotkov vse hrane človeštva, je bil za deset odstotkov večji kot pred vojno. Prebivalstvo sveta je pa v tem času porastlo za 15 odstotkov in samo z bolj učinkovito uporabo hrane se je človeštvo lahko hranilo približno enako kot pred vojno.

Še vedno pa obstaja nerešen problem porazdeljevanja razpoložljive hrane. Tako na primer Azijci, ki se v glavnem hranijo z rižem, nimajo toliko riža kot pred vojno. Že takrat ni bilo dovolj riža, današnje dobave so pa še celo manjše.

Pomanjkanje riža je povzročilo razne spremembe v navadah teh narodov, tako v prehrani kot tudi v poljedelstvu. Na Japonskem je na primer vlada izdelala načrte, po katerih naj narodno hrano, ki jo predstavlja riž, dopolnijo s pšenico in drugimi žitaricami. Izdelujejo tudi nadomestek riža iz pšenice, ki naj poveča zaloge riža. S tem po izjavi omenjenega strokovnjaka ne bo takoj rešeno vprašanje pomanjkanja riža.

Čeprav sadijo riž na novih področjih, od katerih so pridobili nekatera z melioracijo močvirij in drugih predelov, vendar predvideni uspehi ne bodo izenačili porasta prebivalstva v tistih delih sveta, ki se hranijo v glavnem z rižem.

Skoraj vsi deli sveta so prispevali k povečanju kmetijske proizvodnje. Največje povečanje zaznamujejo v Združenih državah, kjer je kmetijska produkcija za 50 odstotkov večja kot pred vojno. Najbolj pa zaostaja poljedelska proizvodnja v Sovjetski zvezi in Vzhodni Evropi, kjer še ni dosegla predvojne višine.

Zahodna Evropa in Bližnji vzhod zaznamujeta znatno povečanje pridelave živil proti predvojni. Celo Daljni vzhod zaznamuje lahko povečanje. O velikem porastu poljskih pridelkov poročajo iz Južne in Srednje Amerike. Dežele latinske Amerike so povečale svojo produkcijo živil za 30 odstotkov v primeri s predvojno.

AMERIŠKE KMETIJSKE ZADRUGE IMAJO 7.400.000 ČLANOV

Poljedelsko ministrstvo poroča, da so po najnovejših podatkih, ki zadevajo leto 1952, v navedenem letu imele kmetijske zadruge v ZDA 7,400.000 članov, na 4% več kot v letu 1951. Število zadrug pa je bilo v letu 1952 10.143. — Vrednost nakupov, prodaj in raznih opravljenih uslug teh zadrug pa je leta 1952 dosegla 12,1 milijardo dolarjev. Računajo, da so poljedelci po svojih zadrugah prodali pridelkov za 7,4 milijarde dolarjev, nakupili pa raznega blaga za 1,9 milijarde in prejeli raznih uslug v vrednosti 114 milijonov dolarjev.

OKNO V SVET KMETIJSKIH NOVOSTI

MEHANIČNO OBIRANJE PARADIŽNIKOV

Na kalifornijski univerzi so izdelali mehanični zbiralec paradižnikov, ki jih nameravajo porabiti za mezge, juhe in podobne izdelke. Naprava odreže celo rastlino, odloči sad in ga zbira. Računajo da lahko en sam stroj obere na dan 16 ton paradižnika, medtem ko lahko en poljski delavec obere z roko samo eno tono.

Istočasno gojijo znanstveniki novo vrsto paradižnika, ki se rad odlušči od stebla, pa istočasno pri mehaničnem obiranju ne trpi nobene škode.

OSE NAMESTO DDT

Kalifornijski kmetovalci uporabljajo zdaj na pobudo kmetijskih strokovnjakov kalifornijske univerze posebno vrst os iz Sredozemlja za boj proti pesni listni bolhi. Ta listna bolha povzroča vsako leto na pridelku v Združenih državah za okoli 5 in pol milijona dolarjev škode.

Pesna listna bolha je največji škodljivec za nasade sladkorne pese, rdeče pese, paradižnika, fižola in melon. Kemično uničevanje tega mrčesa je tako drago, da ne pride več v poštev. Ker je zalega tega mrčesa stalno naraščala, so skušali strokovnjaki najti naravnega sovražnika škodljive bolhe.

Po dveh letih raziskovanj so entomologi kalifornijske univerze in ameriškega poljedelskega ministrstva ugotovili, da je drobna sredozemska osa smrten sovražnik pesne listne bolhe. Našli so štiri primerne vrste ose v Španiji, Maroku in Tripolitaniji ter prepeljali manjše število teh os iz njihovih rodnih krajev v laboratorije poskusne postaje kalifornijske univerze v Davisu. Lani so spustili na kalifornijska pesna polja že okoli 175 tisoč os.

Glas naših vasi

Kaj pravijo Devinčani

Naša vas se v «Primorskem» oglaša le bolj redko. Za drobne vaške dogodke se nam ne zdi vredno oglašati se. Za danes pa smo iz našega življenja nabrali to-le: Najprej moramo povedati, da tudi Devinčani občutimo izgubo pokojnega Kocmana iz Stivana, znanega obmejnega narodnega stražarja, ker je bil glasnik tudi za našo vas, ki je bila z njim v tesnih vezeh. Njegova upogljiva narava z globoko zasidrano narodno in socialno zavestjo je bila zelo privlačna. Vedno bolj ga pogrešamo in občutimo vrzel, ki jo je povzročila njegova prerana in nenadna smrt.

Kaj naj rečemo o poteku našega življenja? Je pač tako kot povsod drugod: odvisni od zaslužka smo lahko vsak dan zapisani brezposelnosti. Tržič (ladjedelnica) in Trst ne moreta jamčiti za naslednji dan. Nekaj prilike za zaslužek nam nudita grad in policijska postaja. S kmetovanjem se ukvarja le nekaj družin, še bolj skromno mesto zavzema ribištvo. Vas je torej močno sproletarizirana, zato sta zaskrbljenost in bojazen pred bodočnostjo toliko večji. Vendar ni nihče od domačinov nasedel avstralskim limanicam, ker mislijo vaščani s svojo glavo, češ: če bi se v Avstraliji cedila med in mleko, bi agenti ne letali po slovenskih vaseh, ampak bi to ponudili drugim, ki so jim bolj pri srcu kot mi. Nam ponujajo to srečo, ker bi se nas radi odkrižali in privlekli semkaj svoje bojevnike za naše suženjstvo. Nas odtod, z naših domov, njih semkaj. Mi pa pravimo: Doma smo prebili že dvakrat po sedem suhih let, a se nismo izneverili domu. Ni le naša pravica, ampak je tudi dolžnost živeti, delati in vztrajati na zemlji svojih očetov. Isto velja tudi za Italijane na njihovi zemlji. Razbijejo naj srednjeveške okove (veleposestva), ki niso le sramotni pečat, preteklosti, ampak je njih znaten del vzroka socialnih krivic, ki jih mora prenašati italijansko delovno ljudstvo.

Iz šolskega okoliša Šempolaj

O imenovanju šolskega sluge na naši novi šoli kroži vest, ki povzroča toliko slabe krvi, ker prezira — če je vest resnična — prav tisto načelo, ki je tako občutljivega značaja; socialno pravičnost. Ker upamo, da nista še popolnoma zamrla čut poštenja, pravičnosti in objektivnosti, ne moremo verjeti, da bi mogli odločujoči činitelji tako brezobzirno pohoditi moralne vrednote. Slišimo, da je za mesto sluge mnogo prosilcev, kar nedvomno otežkoča nastavitev. Vendar je tudi tukaj mogoča pravilna rešitev, le treba se je držati načela socialne potrebe ob danih moralnih pogojih, ne pa se podrejati čustvovanju in težnjam, ki so vse prej kot socialno utemeljene, poštene, kulturne. Tako sodijo vsi dobronamerni občani in tako želimo, da se odloči, sicer bo ogenj v strehi. Torej: upoštevati najbolj potrebne, n. pr. delovne invalide, ne pa tistih, ki imajo razmeroma dobre pogoje za življenjski obstoj.

O sesljanski šoli

O naši borbi za novo šolo je javnost že poučena iz pritožbe Sesljancev našemu županstvu, objavljena 28. p. m. v «Primorskem dnevniku». Ker pa je vprašanje važno in pomembno ne-le v krajevnem, ampak v širšem merilu, naj za boljše razumevanje dodamo še naslednje: Čudimo se, da se moramo z občinsko upravo boriti za uveljavljanje splošnih veljavnih načel pri gradnji novega šolskega prostora, oziroma za načela, ki bi jih moral prav občinski odbor poznati in upoštevati. Če bi bilo tako, bi odpadla slaba kri vaščanov, kot tudi naravnost otroško utemeljevanje ožjega odbora, ki sam očituje, da odločajo pri tako važnem vprašanju ljudje brez zadostne razgledanosti, resnosti, razsodnosti in poznanja zadevnih načel varstvenega, higienskega, vzgojno-poučnega značaja itd. Naravnost neresno in smešno se sliši utemeljitev z morebitno gradnjo podvoza pod glavno cesto za dohod k šoli. To imenujemo igračkanje z usodo naše že itak dovolj degradirane šole. Čudimo se predvsem gospodu Floridanu, ki nosi baje naslov profesorja. Kot takemu bi morali biti znani pogoji o legi šolske stavbe, še bolj pa vpliv neposrednega okolja učilnice na mladino. Moderna šola si vedno bolj prizadeva odtegniti šolo od cestnega vrveža in jo po možnosti čimbolj zbližati s prirodo. Čim večji mir, čim več prirodnega utripa, celo po možnosti pouk na prostem — to so vedno bolj upoštevana načela moderne šole. Za naše občinske upravitelje pa naj bi veljalo prav obratno.

Mi vztrajamo pri naši upravičeni zahtevi: Šola na primerno mesto v sredino Sesljana!

STARA IN ZNANA TVRDKA

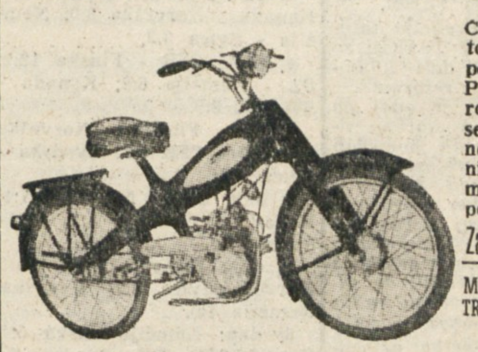

TULIAK RODOLFO
ki se je preselila v Ul. della Guardia 15
tel. 95089
z zadovoljstvom obvešča svoje odjemalce, da ima na razpolago novo vrsto šivalnih strojev svetovne znamke
SIMCA
s križnim šivom za gumbnice, pritrjevanje gumbov in čipk ter vezenje brez okvira.
25-letno jamstvo. Naprodaj rabljeni poglobljivi stroji in v omaricah. Vzamemo v račun in dobro plačamo rabljene stroje. Popravila z jamstvom. Obročno odplačevanje po 50 lir dnevno. Brezplačen pouk v vezenju.

Krojaški salon
M. MOZETIČ
TRG GARIBALDI 11
tel. 90-280
za dame in gospode

Najmodernejša izdelava tajerjev plaščev — velika izbira dobrega in modernega blaga najfinejših tovarn — plačilne olajšave.

Ekskluzivno zastopstvo znamke
„ZOPPAS"
za gornjo okolico vseh vrst kuhalnikov in štedilnikov na plin, tekoči plin, elektriko, les in premog za dom in gostilne.
Izvršuje se popravilo in prodaja vsakovrstnih radijskih aparatov najboljših znamk: TELEFUNKEN, MINERVA, SIEMENS, PHONOLA, MARELLI, UNDA.
Zastopstvo „LIQUIGASA"
Kompletne inštalacije na tri plamene znamke «EQUATOR» lir 8.500.-
povračljiva vsota „ 750.-
realna cena lir 7.750.-
LIQUIGAS
Nabavite si ga v Bazovici, Padričah, Trebčah, na Konkonelu in v Velikem Repnu.
Prodaja vsakovrstnega električnega materiala, sprejemajo se naročila za električne inštalacije.
CENE UGODNE IN NA OBROKE
Tvrdka M. SOSIČ-SOSSI
OPČINE - Trg Monte Re 4 - Tel. 21-155 in 21-154

MOTOM 48 CCM

Čudoviti motorček, ki vas pelje povsod. Prodaja na obroke do 18 mesecev. Pritiklině in nadomestni deli za vse motorje, hitra popravila
Zastopstvo „Gilera"
MOSCHION & FRISORI
TRST, Ul. Valdirivo 36
tel. 23-475

KAROSERIJA
BEMBIČ
izvršuje vsa popravila avtomobilov in predeluje karoserije
Trst, Ul. Cologna 48 - tel. 52-32

KMETJE VRTNARJI
Za vsako vašo potrebo se obrnite na domačo tvrdko
FURLANI EDVARD
TRST, Ul. Milano 18
TELEF. 35-169

katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena najboljših inozemskih krajev in semena lastnega pridelka ter razne sadike, žveplo, modro galico, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake velikosti.

TRST, nedelja 7. marca 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo pretežno jasno vreme s krajevnimi pooblačitvami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 11.0 stopinje; najnižja pa 7.6 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 16.00: **RADIO** Oddaja v okviru tekmovanja mladinskih zborov. **Trst II.:** 17.00: Zbor ljubljanske Filharmonije. **Trst I.:** 17.35: Simfonični koncert dirigira Arthur Rodzinski. **Slovenija:** 10.00: Dopoldanski simfonični koncert.

Naš tedenski pregled

Po sili razmer mora biti naš današnji pregled krajši in bolj sintetičem, čeprav bi nekateri dogodki preteklega tedna zaslužili malo več razglabljanja.

Zelo zanimiv pojav je na primer nenadna silovita ofenziva MacCarthyjeve reakcije v Ameriki, ki se ne ustavi niti pred ugledom vojske, niti pred samim predsednikom in člani vlade. Na drugi strani je tudi Eisenhower reagiral zelo medlo in neodločno, tako da so mnogi zelo upravičeno postavljali vprašanje: kdo je predsednik ZDA, Eisenhower ali MacCarthy? Medtem si stari nestrpnež in lovec na čarovnice lasti vedno več pravic in razteguje svojo «preiskovalno oblast» na vse širša področja.

Politični opazovalci si zdaj zastavljajo vprašanja, kakšne posledice bo spor med MacCarthyjem in Eisenhowerjem, bolje, MacCarthyjev napad na predsednikov ugled, imel na dopolnilnih volitvah v kongres, ki bodo letos in ki utegnejo, če bi republikanska stranka doživela neuspeh, odvzeti predsedniku večino in oporo v parlamentu. Brali pa smo tudi hipotezo, da spada ta spor med volilno strategijo vodstva republikanske stranke, ki hoče na volitvah loviti kaline na dvojne limanice in zmagati z Eisenhowerjem in MacCarthyjem».

Ceprav se to sliši paradoksno, utegne vendar biti v tej hipotezi zrnce resnice, zlasti če upoštevamo razkroj demokratične stranke na desnem krilu, ki je bil že zelo opazen pri predlanskih predsedniških volitvah. Drugi pa spet trdijo, da bo maccarthyzem spodkopal republikanski ugled med volivci.

Težko je biti sodnik za ameriške razmere. Gotovo pa je, da pojav maccarthyzma mnogo škoduje ugledu ZDA drugod po svetu, kjer precej splošno vidijo v njem uvajanje pristno fašističnih metod v javno življenje države, ki nastopa v svetu kot glavni pobornik in zaščitnik demokracije. Te plati pojava maccarthyzma pa očitno v ZDA ne razumejo dovolj, saj kako si naj končno razlagamo razne sumljive nasvete, ki jih v Ameriki dajejo drugim državam.

V takem duhu je izzvenel tudi Dullesov govor na vseameriški konferenci v Caracasu, kjer pa so se slišali tudi ugovori, da ostale ameriške države nočejo uvažati maccarthyzma.

Med ministri, ki so poročali o berlinski konferenci, se je zadnji oglasil Molotov. To zamudo je nekako nadomestila izredna dolžina njegovega poročila, ki obsega deset tisoč besed. Ceprav Molotovovo poročilo ni mnogo več kot rekapitulacija njegovih govorov na berlinski konferenci, je vendarle opaziti, da ima tudi določene politične namene, povezane s sedanjim položajem. Poleg napadov na politiko ZDA, na atlantski pakt in na evropsko obrambno skupnost so zlasti zapazili njegove napade na francoski kolonializem in namigovanje, da rešitev indokitajskega vprašanja, ki si jo Francozi obetajo od konference v Ženevi, ne bo lahka.

Pri tem gotovo ne gre toliko za presojo pogojev, ki jih postavlja francoska vlada za premirje v Indokini (ki jih Molotov še ni poznal, ko je objavil svoje poročilo) in ki gotovo ne olajšujejo sporazuma, niti ne gre za Molotovov namen, da bi čim več pomagal Hočiminhu in neodvisnosti Indokine, temveč verjetno najbolj za nov barantaški pritisk na Francijo, naj ne misli, da bo mir ali premirje v Indokini dobila zastonj. Cena pa se prav gotovo imenuje odpoved evropski vojski.

Sicer pa ima Francija težave tudi drugod. V Tuniziji so Francozi končno dali tolikokrat obljubljene reforme — bolje rečeno, bej je zdaj po daljšem odporu pristal na tiste reforme, ki jih ponujajo Francozi. Pač pa reforme niso vzbudile nobenega zadovoljstva v Tuniziji, ker ne rešujejo vprašanja vsaj delne neodvisnosti dežele. Marakeški atentat na novega maroškega sultana pa je dokazal, da zamenjava sultana še ni rešila maroškega vprašanja.

V Italiji bo Scelba prihodnji teden, kot vse kaže, dobil zaupnico. Potem bo nova vlada morala začeti z resnim delom. Demokristjanski manevri za zbliževanje z monarhisti pa vladi ne napovedujejo lahkega obstoja, če nočemo predpostavljati popolne Saragatove kapitulacije.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

VAŠKA SKUPŠČINA ČLANOV DFS V DOBERDOBU

Proučili so razna vprašanja in izvolili nov krajevni odbor

Govorili so tov. Andrej Jarc, Viljem Nanut in Miladin Černe - Soglasnost s predlogom za preimenovanje organizacije in njeno socialistično usmerjenost Občinski odbori bodo vez med krajevnimi odbori in izvršilnim odborom DFS

V okviru priprav, ki se vršijo na Goriškem, za II. kongres DFS je bila v petek zvečer v Doberdobu prva vaška skupščina članov DFS, katere se je udeležilo veliko število domačinov, predvsem mož in mladincev.

Najprej je podal politično poročilo tov. Andrej Jarc, ki se je dotaknil delovanja DFS v Doberdobu od objave resolucije Informbiroja pa do danes. Takrat, po izdajstvu italijanskih kominformistov, ki jim je bila edina želja odtrgati Slovence v zamejstvu od matične države, so se člani DFS znašli sami v borbi za manjšinske pravice. Delovanje DFS ni bilo lahko; toda posebno na prosvetnem področju in v borbi za obrambo slovenskega šolstva je bilo precej storjenega. Pomanjkljivosti pa so bile predvsem na političnem področju, kar bo nedvomno razkril in popravil kongres, ki bo spomladi v Gorici. Nadalje je tov. Jarc govoril tudi o krajevnih političnih razmerah, kjer se je med drugim dotaknil spomenika padlim borcem iz NOB, katerega se iz ozkih političnih interesov branijo tako pristaši SDZ, kakor tudi prodanci Togliattijeve stranke.

O splošnem političnem položaju v Italiji, posebej o položaju Slovencev v Italiji in organizacijskih pripravah za kongres DFS je zbranim udeležencem vaške skupščine govoril tov. Viljem Nanut, tajnik IO DFS v Italiji. V svojem govoru se je tov. Nanut dotaknil številnih kriz italijanske vlade, ki so posledica nerešenega perečega socialnega položaja večine italijanskega ljudstva. Demokristjanska vlada ne bo nikdar mogla rešiti ta najbolj občutni problem notranjega življenja v državi, ker je njena prva skrb braniti interese velike in male buržoazije; prav tako ne bo doseglo italijansko ljudstvo boljšega stanja s komunisti, kajti ti delajo to, kar jim narekuje gospodar iz Moskve. Je pa v Italiji le iskra, ki kaže, da bo zrasla v plamen, če se bodo njeni nosilci neodvisni socialisti enkrat združili. Prav v eni izmed teh neodvisnih socialističnih strank v USI (Neodvisna zveza socialistov) smo Slovenci že našli razumevanje za naše manjšinske in socialne probleme; ti slednji so skupni problemi vseh naprednih ljudi v Italiji, ki jim je pri srcu blaginja delovnih ljudi. Tov. Nanut je poudaril, da bo DFS ostala samostojna organizacija, toda s tesnejšimi stiki prav z USI bo pridobila socialni pečat, ki jo bo razlikoval od ostalih manjšinskih političnih organizacij na Goriškem.

V zvezi s to širšo politiko organizacije je nastala potreba po preimenovanju naše organizacije, o čemer bo končno odločil kongres, vendar pa bodo o tem razpravljale vse vaške skupščine in za njimi tudi občni zbori. Ob zaključku je tov. tajnik poudaril nenehno borbo DFS za manjšinske pravice Slovencev v Italiji, izražene pa neizpolnjene v najvišjih listinah italijanske države. Omenil je tudi številne spomenice, ki jih je DFS poslala odgovornim ljudem v Rim in pa Organizaciji združenih narodov. Toda Rim ni nikoli odgovoril na poslane spomenice in proteste, OZN pa je prav pred kratkim po sprejemu spomenice, poslane lansko leto, sporočila, da bo komite za manjšinska vprašanja na svojem prvem zasedanju obravnaval spomenico, ki jo je poslala DFS.

Glede organizacijskih priprav za kongres je bilo udeležencem skupščine sporočeno, da pripravljalna komisija napreduje z delom; na vaških skupščinah je potrebno, da člani povedo svoje mišljenje o potrebi ustanovitve občinskih odborov, ki bi bili nekaka vez med IO DFS in krajevnimi odbori, kar bi olajšalo delovanje organizacije in bi obenem pospešilo delo krajevnih odborov.

Diskusija je bila precej živahna. Vsi prisotni so se strinjali s predlogom o preimenovanje DFS. Izrazili so mnenje, da bo novo ime veliko bolj ustrezalo današnjemu političnemu položaju pri nas in v svetu sploh, obenem pa bo v samem imenu organizacije poudarjen tudi program, za katerega ne bodo potrebne skoraj nikake spremembe. Večina je bila za ustanovitev občinskih odborov organizacije; tako bi Doberdob poleg krajevnega odbora imel tudi občinski odbor, v katerem bi poleg predstavnikov Doberdoba bili še predstavniki Jamelj, Dola in Vrha. Z odobravanjem so člani skupščine sprejeli besede tov. Miladina Cerneta, člana IO DFS, ki se je dotaknil predvsem političnega delovanja DFS in njenega zanimanja za splošno politično življenje v Italiji. Tov. Černe je zaključil z željo, da bi vsi člani DFS na delu dokazali naprednost, katera vlada v organizaciji.

Končno so Doberdobci prešli k tajnim volitvam novega krajevnega odbora DFS. Vanj je bilo izbrano 7 članov, med njimi je večina dolgoletnih borcev za pravice slovenske manjšine, nekaj pa je tudi mladih ljudi, da se bodo pripravili na delo in vlogo, ki jo bodo jutri imeli v javnem življenju slovenske manjšine v Italiji.

Zaprta cesta

Občinski tehnični urad je postavil potrebne znake, s katerimi je prepovedan promet tovornih vozil po Ul. Garzaroli. Zato bodo morala vsa motorna vozila, ki bodo prihajala po Ul. Trieste in Ul. Vittorio Veneto, zapustiti ta del ceste in voziti po Ul. Duca d'Aosta. Ukrep je bil sprejet zaradi številnih zaprek, ki so na tem delu ceste.

Omogočite nam vsaj življenje dostojno poštenega človeka

(Nadaljevanje s 3. strani)

prvem zborovanju, komaj 15, na drugem pa 35. Poražna slika, ki pa nam nalaga sicer naporno, vendar pa nujno za dolžnost skrajno in odločno borbo proti vsakomur, ki je kriv tega. Naša borba namreč ne sme biti naperjena samo proti tistim, ki so si prilastili oblast, samo proti izkoriščevalcem, ampak tudi proti tistim, ki izdajajo naše napore in ki so že zavozili in uničili uspehe naših nekdanjih borb. Na vsak način pa moramo vsem izkoriščevalcem povedati, naj se zavedajo, da niso oni nosilci in tvorci napredka, ampak da sloni ves razvoj in napredek na nas, na delavcih. In me se moramo kot delavke in matere ter gospodinje tudi zavedati svojih dolžnosti do družbe, katere del smo.

* * *

Dva enostavna primera, ki pa odražata razmere tisoč družin, tisoč siromaštev, v katerih se otepa velika večina tržaškega ljudstva. In ker nosi glavno breme siromaštva v družini skoraj povsod žena — mati — gospodinja, naj bo 8. marec praznik, ki naj poživi vse delovne žene k ostrejšim in odločnejšim naporom v boj za emancipacijo žene.

KINO

CORSO. 14.30: «Dežela zvončkov», barvni film, S. Loren in C. Dapporto.
VERDI. 14.30: «Rimske počitnice», A. Hepburn in G. Peck.
CENTRALE. 15: «Doba ljubezni», M. Vlady in A. Fabrizi.
VITTORIA. 15: «Cloveška srca», J. Stewart in W. Hudson.
MODERNO. 15: «Jolanda, hči črnega morskega roparja», M. Lawrence in U. Spadaro.
KINO STANDREZ. 18. in 20.: «Zvon samostana», C. Colbert.

DEŽURNA LEKARNA: Danes posluje ves dan in ponoči lekarna S. Giusto, Korzo Italia 106 - tel. 31-51; od 8. do 12. ure pa je dežurna lekarna Cristofoletti, Travnik 14 - tel. 29-72.

Dr. HLAVATY
zobozdravnik
ORDINIRA
na OPCINAH
Narodna ulica št. 124

Krojačnica Petelin
NABREŽINA št. 145
izdeluje moške in ženske plašče, obleke, ženske kostime, po najmodernejšem zadnjem kroju.
CENE ZMERNE
Ima na razpolago veliko izbiro vzorcev najboljših tovarn.

AUTOMOBILE ODDAJA V NAJEM
za prevoz potnikov na STO in v inozemstvo
FRANC LIPOVEC
TRST - UL. TIMEUS ŠT. 4
Tel. 90296 - urad
Tel. 33113 - dom
CENE UGODNE

RAZPRODAJA OBRABLJENEGA LESA IN LESA ZA KURJAVO.
Prodam tudi na drobno po absolutno konkurenčnih cenah na trgu pred Lloydovim stolpom.
Urnik ob delavnikih od 8. do 17. ure; ob praznikih od 8. do 12. ure.
Blago je izven carinskega območja.

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14 tel. 27512 - 5939.
Prokurator RAVNIK

Mizarji podjetniki kmetovalci! Deske smrekove, macesnove in trdih lesov in trame nudi najugodneje
CALEA IRSI viale Sonnino 24 Tel. 90441

AVTOPODJETJE STAR

Tovorni prevozi ◆ Tel. št. 5608 ◆ Osebni avtobusni prevozi
AVTOGARAŽA z MEHANČINO DELAVNICO
TRST - Ulica Moreri 7 - ROJAN

Ivan Ribarič
Uvoz — Izvoz
Zaloga oglja, premoga in drv za kurjavo
NA DROBNO — NA DEBELO
Vseh vrst trdega in mehkega rezanega lesa, furnirja, vezanih plošč itd.
Prevzamemo prevoze vsakovrstnega blaga z lastnimi prevoznimi sredstvi
Urad: TRST Ul. Crispi št. 14 — Tel. 93-502
Skladišče: Ul. delle Milizie 19 — Tel. 96-510
Telefonska stev. stanovanja 95-918

Ne bo vam žal, ako si boste nabavili čevlje v trgovini
GEC ALOJZ
TRST - Trg tra i Rivi 2.
Ima veliko izbiro elegantnih moških in ženskih modelov

NAROČA SE V LEKARNAH
«TREPHO»
UL. DELL'EREMO ST. 123
TEL. ST. 47-730

Batič Franc
KLJUČAVNIČARSKA MEHANIČNA DELAVNICA
TRST
Ul. F. Crispi 15
Telefon 95214

OGLASI in OGLAŠANJA

«OGLASOV NE PLACUJE TRGOVEC, KI OGLASE NAROCA IN TUDI NE KUPEC, KI PRI TEM TRGOVCU KUPUJE, V RESNICI PLACA OGLASE KONKURENT, KI SAM NE OGLASA».
(Herbert Casson)

Kino na Opčinah
predvaja:
Danes 7. in jutri 8. marca romantični, briljantni, barvni velefilm družbe Metro Goldwyn Mayer

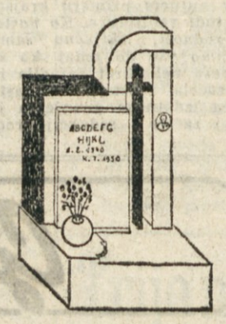

v torek 9. marca:
FRANCIS NA AKADEMIJI
v sredo 10. in četrtek 11. marca:
NE VDAM SE NASILJU
film družbe Universal - International z igralcema: MAC DONALDOM CAREYJEM in ALEXIS SMITH;
v petek 12. marca dramatični film:
NEKA ŽENSKA JE UBILA
z igralcema: UMBERTOM SPADAROM in LIDIO CARILLO.

ČEVLJE dobre in poceni
dobite za velike in male v trgovini
Josip Trevisani
TRST, Ulica Vasari 10 - tel. 69661

Eno nalivno pero v dar
STARŠI! ŠOLARJI!
Kdor si nabavi vse šolske potrebščine v
PAPIRNICI - TISKARNI
U. BERNARDI - Trst, Ul. Mazzini 44
TEL. 93-667

dobi v dar eno dobro nalivno pero
VSE ZA ŠOLO PO ZMERNIH CENAH
NALIVNO PERO BERNUM JE NAJBOLJŠE OD VSEH DOSEDANJIH SAMO ZA 1.000.- LIR - 1 LETO JAMSTVA

AVTORIZIRAN MALI OBRTNIK IZDELUJE NAGROBNE SPOMENIKE IZ NAJBOLJŠIH KRAŠKIH IN TUJIH MARMORJEV. SLIKE NA PORCELANU, BRONASTE CRKE IN LUCKE. PRORACUNE BREZPLACNO. POSTAVITEV IZVRSENIH SPOMENIKOV Z GARANCIJO.
Stanko Zidarič
SEMPOLAJ ST. 4 (Nabrežina)
CENE ZMERNE
OLAJŠAVE PRI PLAČILU
Po najugodnejših cenah po najmodernejšem stilu...

ŠPORTNI DNEVNIK

DANES ODLOČILNA TEKMA MED KANADO IN SZ

ŠVEDI SO PREMAGALI ČEHE 4:2

Odprto je še vprašanje evropskega prvaka; če SZ danes izgubi, bo igrala še eno tekmo s Švedsko

Dosedanji rezultati svetovnega prvenstva v hokeju:

1. dan: CSR - Švica 7:1; SZ - Finska 7:1; Švedska - Norveška 10:1.
2. dan: CSR - Nemčija 9:4; SZ - Norveška 7:0; Kanada - Švica 8:1.
3. dan: Švedska - Finska 5:3; Kanada - Norveška 8:0; Nemčija - Švica 3:3.
4. dan: CSR - Finska 12:1; SZ - Nemčija 6:2; Kanada - Švedska 8:0.
5. dan: Finska - Norveška 2:0; SZ - CSR 5:2; Švedska - Švica 6:3.
6. dan: CSR - Norveška 7:1; Kanada - Nemčija 8:1; SZ - Švica 4:2.
7. dan: Kanada-Finska 20:1, Norveška-Švica 3:2, Švedska-Nemčija 4:0.
8. dan: Nemčije-Finska 5:1, Kanada-CSR 5:2, Švedska-SZ 1:1.
9. dan: Švica - Finska 3:3, Švedska - CSR 4:2.

STOCKHOLM, 6. — Švicarji in Finci nato pa še Švedi in Čehi so svoje napore na tekmovanju za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu zaključili. Posebnega se v tekmi med prvima dvema nasprotnikoma ni moglo zgoditi — malenkostna zamenjava mest z zmago tega ali onega. Z neodločenim rezultatom 3:3 (1:1, 2:0, 0:2) so Švicarji samo zaradi razmerja golov prehiteli Norvežane. V prvih dveh časih so prevladovali Finci, toda streljati v gol niso znali mnogo ne eni ne drugi.

Zanimivejša pa je bila druga tekma med domačini in Čehi. Švedi so to tekmo odločili v svojo korist s 4:2 (1:2, 2:0, 1:0). S to zmago so si predvsem zagotovili tretje mesto in dosegli enako število točk kot Rusi. Če Rusi s Kanadci ne igrajo vsaj neodločeno, bodo imeli 11 točk, torej toliko kot jih imajo Švedi. Ker pa je v tem tekmovanju vključeno tudi vprašanje evropskega prvaka in po pravilih za prvo mesto ni dovolj samo boljše razmerje golov, bosta Švedska in SZ igrali v torek še eno tekmo za evropsko prvenstvo, če jutri SZ izgubi s Kanado. Švedi imajo mnogo upanja, da bi v tem primeru Ruse premagali.

Čehi so z 8 točkami na četrtem mestu, ki jim ga nihče ne ogroža.

Jutri bosta na sporedu zadnji dve tekmi: Norveška - Nemčija in pa odločilna za prvo mesto Kanada - SZ. Ker za Švede prvo mesto ni več važno, pač pa lahko še dosežejo evropsko prvenstvo, si lahko mislimo, kako bodo jutri navijali za Kanado.

LESTVICA:

Kanada	6	6	0	0	57:5	12
SZ	6	5	1	0	30:8	11
Švedska	7	5	1	1	30:18	11
CSR	7	4	0	3	41:21	8
Nemčija	6	1	1	4	15:31	3
Finska	7	1	1	5	12:52	3
Švica	7	0	2	5	15:34	2
Norveška	6	1	0	5	5:36	2

KOSARKA

Italija - Belgija 51:50

NEAPELJ, 6. — Mednarodna tekma v košarki med ženskima reprezentancama Italije in Belgije se je končala z zmago Italije 51:50 (27:24).

SVETOVNO PRVENSTVO V ALPSKI KOMBINACIJI

ŠVICARKI SCHOEPFER IN BERTHOD NA PRVIH MESTIH V KOMBINACIJI

Avstrijka Klecker prva v slalomu

AARE, 6. — Vreme se je zboljšalo, sveži sneg pa so vojaki dobro stlačili, tako da je današnja tekma v ženskem slalomu v redu potekla. Dve progi sta bili dolgi 700 m z 210 m viš. razlike; na prvi je bilo 40, na drugi 36 vratc.

Avstrija je danes vendar dosegla eno prvo mesto: priborila ji ga je Trude Klecker z zmago v slalomu. Švici pa sta pripadli obe prvi mesti v alpski kombinaciji.

Rezultat slaloma za ženske: 1. Trude Klecker (Avstrija) 121"93; 2. Schoepfer (Svic.) 123"03; 3. Thomasson (Sved.) 123"71; 4. Schoepf (Avstr.) 123"76; 5. Hvammen (Norv.) 124"71; 6. Reichert (Zap. Nemčija) 124"73; 7. Heggveit (Kanada) 125"43; 8. Mahringer (Avstr.) 125"45; 9. Seghi (It.) 125"53; 10. Rodolph (ZDA) 126"34; 11. Niskin (Norv.); 12. Agnel (Fr.); 13. Joergensen (Norv.); 14. Lanig (Nemč.); 15. Werner (ZDA); 16. Berthod (Svic.); 17. Buchner (Nemč.); 18. Opton (ZDA); 19. Maria Grazia Marchelli (It.); 20. Mala (CSR); 23. Schmith (Fr.).

Plasma v alpski kombinaciji: 1. Schoepfer (Svic.); 2. Berthod (Svic.); 3. Schmith (Fr.); 4. Mahringer (Avstr.); 5. Rodolph (ZDA); 6. Klecker (Avstrija); 7. Reichert (Nemč.); 8. Niskin (Norv.); 9. Burr (ZDA); 10. Thomasson (Sved.); 11. Hvamen (Norv.); 12. Buchner (Nemč.); 13. Pellissier (It.); 14. Heggtveit (Kanada); 15. Jaretz (Avstr.); 16. Seghi (It.); 17. Lanig (Nemč.); 18. Werner (ZDA); 19. Joergensen (Norv.); 20. M. G. Marchelli (It.).

HOLMENKOLLENSKI SMUČARSKI TEDEN

Stokken na 50 km Mikkola na 10 km

OSLO, 6. — Rezultati tekme v teku na 50 km na holmenkollenskem tednu: 1. Stokken (Norv.) 3.16'54"; 2. Jaernberg (Sved.) 3:17'54"; 3. Kohlemainen (Fin.) 3.18'18"; 4. Landsem (Norv.) 3.20'40"; 5. Kontinen (Fin.) 3.24'20".

Ženske - 10 km 1. Toini Mikkola (Fin.) 39'41"; 2. Annelise Ediksson (Sved.) 40'05"; 3. Maertha Nordberg (Sved.) 40'15"; 4. Aina Andersson (Sved.) 40'47"; 5. Kjepfrid Gutubakke (Norv.) 40'52".

KIEL, 6. — Bivši evropski prvak Karl Sys (Belg) je premagal v 10 rundah Nemca Heinza Seelischa.

Ugodili so protestu zaradi Pravde

AARE, 6. — Mednarodna smučarska zveza je danes dopoldne sklenila, da zbriše kazen 5 sekund avstrijskemu tekmovalcu Pravdi v tekmi v slalomu. Pravdi je tako priznano četrto mesto in se vsi ostali tekmovalci do 12. mesta zopet pomaknejo za eno mesto nazaj.

ZVEZA SLOVENSKIH ZENA V ITALIJI
priredi danes 7. t. m. ob 16. v Ul. Ascoli 1, I.
proslavo praznika žena
z naslednjim sporedom:
1. govor o pomenu 8. marca;
2. nastop pevskega zbora;
3. solospevi, recitacije in deklamacije.

K obilni udeležbi vabljeni vsi, zlasti žene in dekleta.

Naročniki! KUPUJTE pri TVRDKAH, ki oglašajo v vašem listu!

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo

NAROCNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir, Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana. Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - 7 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska ID. ZOZ - Trst